

הלשכה המרכזית
לסטטיסטיקה

מס' 3 NO.

תכנית החשיפה והשפעתה
על הרכב היבוא 1988-2000

The exposure of the Israeli economy and its influence on the imports' composition 1988-2000

Alexander Elbert*

אלכסנדר אלברט*

אלול התשס"ד, ספטמבר 2003

*הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מעודדת מחקר המבוסס על נתוני הלמ"ס. פרסומי תוצאות מחקרים אלו אינם פרסומים רשמיים של הלמ"ס, והם לא עברו את הביקורת שעוברים פרסומים רשמיים של הלמ"ס. הדעות והמסקנות המתבטאות בפרסומים אלו, כולל בפרסום זה, הן של המחברים עצמם ואינן משקפות בהכרח את הדעות והמסקנות של הלמ"ס. פרסום מחדש של העבודה, כולה או מקצתה, טעון אישור מוקדם של המחברים.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – תחום תשומה-תפוקה, אגף עסקים וכלכלה

*Central Bureau of Statistics – Input-Output Sector, Business and Economic Department

רחוב כנפי נשרים 66 פינת רחוב בקי, גבעת שאול, ת"ד 13015, ירושלים 95464 טלפון: 02-6592666, פקס' 02-6521340

דואר אלקטרוני: info@cbs.gov.il כתובת האתר: www.cbs.gov.il

תוכן העניינים

5	תקציר
6	I. מבוא.....
	II. המחקר ותוצאותיו
	א. בין הגנה לחשיפה
8	1. מדיניות טרום-החשיפה ואמצעיה.....
	2. מדיניות החשיפה
9	• מטרת המדיניות.....
9	• האמצעים והשלבים של החשיפה.....
	ב. היחס בין יבוא מתחרה ליבוא משלים כאינדיקטור להשפעת החשיפה
11	1. סיווג הסחורה – הגדרות, תהליך ובעיות.....
	2. בדיקת הקשר בין צעדי החשיפה לבין השינוי במשקל היבוא המתחרה בכלל היבוא, לפי סחורות, ענפי מקור וייעודים
12	• השוואה בין 1988 ל-1995 - על פי לוחות תשומה-תפוקה.....
12	ענפים מסורתיים.....
18	ענפי טכנולוגיה עילית.....
19	ענפים שבהם היבוא עתיר השקעה.....
20	• השוואה בין 1995 ל-2000.....
21	ענפים מסורתיים.....
24	ענפי טכנולוגיה עילית.....
25	ענפים שבהם היבוא עתיר השקעה.....
26	ג. מגבלות הניתוח.....
28	III. סיכום.....
30	ביבליוגרפיה ומקורות הנתונים.....

רשימת התרשימים

13	תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענפי הטקסטיל וההלבשה.....	1.
14	תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף העור ומוצריו.....	2.
15	תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף הדפוס וההוצאה לאור.....	3.
16	תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף הנייר והקרטון.....	4.
17	תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף העץ ומוצריו.....	5.
17	התחלות, גמר וסך כל הבנייה.....	6.
18	תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף התרופות.....	7.
21	השינויים במשקל היבוא המתחרה 1995-2000.....	8.
22	הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף הטקסטיל למחיריהן, 1995-2000.....	9.
23	הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף הנייר והקרטון למחיריהן, 1995-2000.....	10.
24	הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף התרופות למחיריהן, 1995-2000.....	11.
26	הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף המנועים החשמליים למחיריהן, 1995-2000.....	12.

רשימת הלוחות

12	משקל היבוא המתחרה, לפי ייעוד.....	1.
12	משקל היבוא לצריכה הפרטית בכלל היבוא בענפי הטקסטיל, ההלבשה והעור.....	2.
13	שיעורי גידול התפוקה הגולמית בענף העור ומוצריו.....	3.
14	משקל היבוא לתשומות בכלל היבוא בענף העור ומוצריו, 1988-1995.....	4.
15	הרכב היבוא בענף הנייר והקרטון, 1988-1995.....	5.
16	הרכב היבוא בענף העץ ומוצריו, 1988-1995.....	6.
19	הרכב היבוא בענף הציוד האלקטרוני, 1988-1995.....	7.
20	חלקן של סחורות נבחרות וחלקה של ההשקעה בכלל היבוא בענף המתכת והמכונות.....	8.
21	משקל היבוא המתחרה, לפי ייעוד, 1996-2000.....	9.
22	השינויים במשקלן של סחורות טקסטיל נבחרות בכלל היבוא.....	10.
25	השינויים במשקלן של סחורות משלימות נבחרות בכלל היבוא בענף המכונות והציוד, 1998-1999.....	11.

רשימת הנספחים

	I. הכנת בסיס הנתונים	
31	א. סיווג הסחורה – הגדרות, תהליך ובעיות.....	
	ב. בניית מפתח המעבר בין לוחות תשומה-תפוקה ל-1995 (רמת פירוט של 65 ענפים)	
32	לבין אלו של 1988 (רמת פירוט של 43 ענפים).....	
33	מפתח מעבר בין לוחות תשומה-תפוקה ל-1988-1995 לאלו של 1995.....	1.
34	הרכב היבוא, לפי ענף מקור, 1988 ו-1995.....	2.
37	הרכב היבוא, לפי ענף מקור, 1995-2000.....	3.
40	הרכב היבוא, לפי ענף מקור וייעוד, 1988 ו-1995.....	4.
42	הרכב הייעודים, לפי סוג יבוא וענף מקור, 1988 ו-1995.....	5.
44	הרכב היבוא, לפי ענף מקור וייעוד, 1996-2000.....	6.
48	הרכב הייעודים, לפי סוג יבוא, 1996-2000.....	7.

תקציר

עבודה זו דנה בהשפעה של הורדת מכסי יבוא ממדינות "שלישיות" (שאינן באיחוד האירופי או בצפון אמריקה) על רמת החשיפה במשק. רפורמה זו יצאה לדרך בספטמבר 1991. כמדד לרמת החשיפה נבחר משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא.

סחורות היבוא המתחרה הן אלו המיוצרות גם בארץ. על פי הידוע לנו, רוב המכסים וההגבלות שהיו קיימים עד 1991 נועדו לצמצם באופן משמעותי את היבוא המתחרה. המטרה הייתה עידוד התעשייה המקומית. על כן המדד הטוב ביותר להצלחת תכנית החשיפה הוא שינוי במשקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא. העלייה במשקל זה עשויה להעיד על הגברת החשיפה.

פרק הזמן שחקרנו מתפרש על פני כתרסר שנים: מ-1988 עד 2000, וניתן לחלוקה לשלוש תקופות: 1991-1988, 1996-1991 ו-2000-1996. התקופה הראשונה הנה תקופת טרום-החשיפה. התקופה השנייה חלה מיד לאחר החשיפה ומתאפיינת בהמרת הגנות לא-מכסיות בהגנות מכסיות, תוך העלאה משמעותית מאוד של המכסים. המטרה הייתה לאפשר לתעשיינים מקומיים להיערך לחשיפה. בתקופה השלישית הושלמה החשיפה של רובן המכריע של התעשיות.

הבדיקה בוצעה הן לפי ענפי מקור של סחורה והן לפי הענפים שלהם הסחורה נועדה (ענפי ייעוד) למטרות צריכה, תשומות והשקעה. מאחר שהניתוח של החשיפה בין 1988 ל-1995 התבסס על לוחות תשומה-תפוקה, הייתה אפשרות לחלק את ייעודי התשומות בין הענפים הספציפיים, ולנתח את התקופה הזו באופן מעמיק יותר.

הניתוח לפי ענפים הצביע על עלייה ברורה במשקל היבוא המתחרה בתעשיות המסורתיות, תוך עלייה במשקל הצריכה הפרטית לעומת שני הייעודים האחרים. התופעה האחרונה מרמזת גם על הצמצום בייצור המקומי, שכן, הבדיקות הראו כי היבוא שנועד לתשומות בחלק מהתעשיות המסורתיות, כמו תעשיות עץ, ירד גם בערכים המוחלטים.

בענפי טכנולוגיה עילית ובענפים עתירי השקעה ההשפעה על היבוא המתחרה מקורה בשינויים טכנולוגיים ובצורכי השקעה של הענפים הרלוונטיים ולא בחשיפה.

לבסוף, ברצוננו לציין את התרומה המיוחדת של גב' לאה ריבקין, אשר בהנחייתה המסורה נכתבה עבודה זו. לא מעט מהבסיס של המאמר הוכן על ידי גב' אלה קפצ'יץ, שפרשה בינתיים לגמלאות. ייעוץ רב ערך התקבל גם מגב' שמחה בר-אליעזר, מגב' לואיזה בורק וממר טום קפלן. העיבוד היעיל של בסיס הנתונים התאפשר הודות לעזרתו של מר מרק ציביאק. גב' רינת דוויק-סיקסק עמלה רבות על עריכת הטקסט. הערות מועילות התקבלו מכלל עובדי תחום תשומה-תפוקה של הלמ"ס.

I. מבוא

המחקר הזה יוצא לאור בתקופה של ביקורת קשה על תכנית החשיפה, שלה מלאו תריסר שנים בסתיו שעבר. מטילים בה ובאדריכליה את האשמה באבטלה, במיתון ובהרס הכלכלה הישראלית. לא הייתה כוונתנו להיכנס לוויכוח זה, אולם רצינו לבחון את השפעת התכנית על הענפים השונים של המשק הישראלי.

מטרת עבודה זו היא לבחון את השפעת מדיניות החשיפה על משקל היבוא המתחרה של סחורות ענפי החקלאות והתעשייה בין 1988 ל-2000.

היבוא המתחרה מהווה אינדיקטור של חשיפה. זאת כיוון שעל רוב הסחורות המתחרות בתקופה של טרום-החשיפה הוטלו מכסים גבוהים והגבלות לא-מכסיות רבות. ביטולם של כל אלה צפוי היה להגדיל את היבוא המתחרה הן בערכו המוחלט, והן באופן יחסי לשאר הסחורות, הסחורות המשלימות.

על כן, המחקר בא לבדוק את רמת החשיפה/החדירה בענפים השונים. צפוי כי ענפי התעשייה המסורתית הם הראשונים אשר עתידים להיות מושפעים ממדיניות החשיפה. הבדיקה עשויה גם להראות את השפעותיה החיוביות של החשיפה. למשל, צפינו כי ענפי העץ הלבד ייפגעו מהתכנית, אך ענפי מוצרי העץ והריהוט יצליחו לשמור על פלח השוק שלהם ואף להגדילו. הוזלת חומרי הגלם צופנת בחובה שיפור רווחיות של מפעלים המשתמשים בהם.

בין הגורמים הנוספים שעשויים להשפיע על הרכב היבוא נמנים המחירים העולמיים, שינויים טכנולוגיים ומבניים במשק הישראלי, גידול אוכלוסין כתוצאה מעלייה מברית המועצות, פתיחת שווקים חדשים ועוד.

התקופה חולקה לשני שלבים: 1988-1995 ו-1995-2000. הסיבה לחלוקה זו היא שההשוואה בשלב הראשון מתבצעת באמצעות לוחות תשומה-תפוקה ברמה של 43 ענפי מקור, ואילו בשלב השני – בעזרת הסדרות שהתקבלו ממכס. שני סוגי נתונים אלה אינם בני-השוואה עקב התאמות בין מקורות לשימושים שנדרשו בזמן עריכת לוחות תשומה-תפוקה.

מדיניות החשיפה ליבוא מארצות "שלישיות"¹, שהתבטאה בעיקר בהורדת המכסים ובביטול מגבלות לא-מכסיות, הופעלה בשלהי 1991. בין מטרותיה היו שיפור תועלת הצרכן, תוך הרחבת אפשרויות הבחירה שלו, וכן הורדת המחירים ושיפור יעילות הייצור של המשק הישראלי. התכנית הוכנה לתקופה של 5 עד 7 שנים עם הארכות כאלה או אחרות לגבי מספר מוצרים, שנכפו על המדינה במהלך הזמן.

אמנם הייתה הערכה שאבטלה זמנית תהיה תוצר לוואי של התכנית, אך לא נעשתה היערכות מיוחדת לקראת זה, מלבד תקופת "מגן" עם מכסים גבוהים בתחילת החשיפה והקמת קרן חשיפה לסיוע כספי לענפים הנחשפים. הייתה הערכה, כי המפעלים ינצלו תקופה זו ליעול תהליך הייצור ולשיפור הרווחיות וכושר התחרות שלהם.

תקופת הזמן הנחקרת מתאפיינת בהתפתחות דינמית מאוד של מדינת ישראל, הן מההיבט הכלכלי והן מהיבטים רבים אחרים. אלו היו שנים של צמיחה והאטה כאחת, שנים של אינפלציה של כ-10% לשנה ויותר, ובו-בזמן שנים של אינפלציה כמעט אפסית. המשק הישראלי עבר אז שינויים מבניים לא רק כתוצאה מהחשיפה. שינויים טכנולוגיים בעולם גרמו לצמיחת ענפי היי-טק, קרטלים ומונופולים פורקו, וגורמים נוספים נכנסו למספר ענפים.

שנים אלה מתאפיינות גם בעלייה מסיווית מבריה"מ, אשר הייתה בין הקטליזטורים העיקריים של הצמיחה.

האווירה הבין-לאומית הכללית הייתה נוחה יותר לישראל. שופרו היחסים עם אירופה, נחתמו הסכם סחר חופשי עם ארה"ב (1996) והסכמי גאט"ט בכנס באורוגוואי. באותן השנים נפתחו בפני ישראל שווקים חדשים בארצות מזרח אירופה, בסין, בהודו ועוד. נפתחו גם מספר שווקים בארצות חוץ הקרובות, כגון ירדן ומרוקו, ושופרו היחסים הכלכליים והמדיניים עם מצרים.

¹ ארצות "שלישיות" הן כל הארצות להוציא את האיחוד האירופי ואת ארה"ב.

כל אלה היו בין הגורמים העיקריים לצמיחה הכלכלית, והם נלקחים בחשבון במהלך הניתוח שיוצג בהמשך.

במחקר זה הסתייענו רבות במידע המועיל שמצוי בדו"חות של מינהל הכנסות המדינה, במאמרי של יורם גבאי, מאדריכלי תכנית החשיפה, ובמקורות מקצועיים אחרים. ויכוח נוקב נערך בימים אלה סביב תכנית החשיפה. העמדות שונות, ולעיתים אף קוטביות. יורם גבאי עומד היום בראש מגיני תכנית החשיפה מפני שהוא רואה אותה כמאיצה את התקדמות הכלכלה הישראלית, כתורמת עיקרית לשיפור תועלת הצרכן וכאחד הפתרונות החשובים ביותר לבעיות כלכליות שמולן ניצב משק קטן, כמו המשק שלנו. לעומת זאת, ראשי התעשיות הנחשפות והעובדים הביעו קודם ומביעים היום הסתייגויות רבות מתכנית החשיפה, שבה הם מטילים את האשמה במצבם הקשה.

אבטלה היא, כנראה, תופעה העלולה לגרום לנסיגה לא רצויה מהתכנית. אדריכליה סברו, כי בעיה זו תיפתר כחלק מחלוקה מחדש של גורמי ייצור. התאוריה הכלכלית הקלסית מניחה שקיימת תחלופה מושלמת בין כל גורמי הייצור במשק, אך אין זה כך בפועל, כי, לדוגמה, אפשרויות התעסוקה של עובד תעשיית טקסטיל בן 50 מצומצמות ביותר בענף ההיי-טק, ולא רק בו. על כן, על המדינה לתת את הדעת לבעיה זו, אם כי לא תוך פגיעה בתהליך החשיפה, אלא דווקא מתוך כוונה אמיתית להצילו.

בעבודה שתוצג בהמשך נעשתה בדיקה מעמיקה ביותר של ענפי משק רבים. בטרם התחלנו לעבד את הנתונים היה עלינו לסווג אלפי סחורות על פי המפתח של יבוא מתחרה/משלים. לאחר מכן היה צורך גם בקיבוץ לוחות תשומה-תפוקה ברמה של 65 ענפים ב-1995 לרמה של 43 ענפים (שהייתה נהוגה ב-1988).

העבודה כוללת שלושה פרקים. הפרק הראשון מתאר את התפתחות המדיניות הכלכלית בישראל בנוגע ליבוא. התקופה של טרום-החשיפה מחולקת לשני פרקי זמן: מאז קום המדינה ועד שנות השבעים ומאז ועד סוף שנות השמונים ותחילת שנות התשעים. פרק זה מתאר גם את מטרותיה ואת שלביה של מדיניות החשיפה.

הפרק השני כולל את הניתוחים שביצענו ואת המסקנות שהסקנו מהם. בפרק זה ניתן למצוא תיאור של שיטות סיווג של סחורות על פי המפתח של יבוא מתחרה/משלים, תוך התייחסויות לבעיות ולהתלבטויות שליוו אותנו במהלכו של סיווג זה. אנו גם מסבירים בקצרה איך קובצו ענפים של לוחות תשומה-תפוקה של 1995 לרמה של 43 ענפים (ההסבר המפורט יותר נמצא בנספח I). רובו של הפרק השני עוסק בפירוט בשינויים במשקל היבוא המתחרה לפי ענפי מקור וייעוד, תוך ניסיון לחפש הסברים לשינויים שנתגלו. כפי שצוין לעיל, הניתוח מתבצע לגבי שתי תקופות בנפרד.

הפרק השלישי מציג לקורא את הבעייתיות והחולשות של המחקר.

הדיון מסתיים בסיכום קצר.

II. המחקר ותוצאותיו

א. בין הגנה לחשיפה

1. מדיניות טרום-החשיפה ואמצעיה

במהלך תקופת טרום-החשיפה (מאז קום המדינה ועד 1991) ניתן להבחין בשני שלבים, כפי שעושה יורם גבאי (2001). שלב ראשון מתפרש על פני 20 השנים הראשונות בקירוב – עד תחילת שנות השבעים, עת חתמה ישראל על הסכם סחר חופשי עם אירופה. הסכם זה סימן את תחילתו של העידן החדש.

השלב הראשון התאפיין בהגנות מכסיות על הייצור המקומי תוך שמירת האיזון בין יבוא ליצוא. מטרת המדיניות הייתה הן להגן על הייצור המקומי והן למנוע מחסור בנזילות מט"ח. הגנות אלו לא הפלו בין ארצות המקור של היבוא.

ב-1975 נחתם הסכם בין ישראל לאיחוד האירופי להורדה הדרגתית של מכסים על מוצרי צריכה סופיים ולביטולם של מכסים אלו על חומרי גלם. ב-1985 נחתם הסכם דומה גם עם ארה"ב. מהלכי ליברליזציה אלה הפלו לטובה יבוא של סחורות מארה"ב ומאירופה. נשאר הנטל הכבד של הגנות מכסיות על הסחורות מהארצות ה"שלישיות". לפי התאוריה הכלכלית עיוות כזה של מחירים יחסיים גורם לבזבוז משאבים. המשק נאלץ לרכוש סחורות, אשר ערכן לפני המכס היה גבוה מאלטרנטיבות שהציע השוק העולמי.

מעבר להגנות המכסיות, ניתן להבחין בשני סוגי הגנה נוספים: תחליפי פיחות ותקנות אדמיניסטרטיוויות.

הסוג הראשון כלל, בין היתר, היטל של 15% על שירותים מיובאים, היטל של 3% על אשראי במט"ח, היטל כללי של 2% על יבוא והיטל של אחוז אחד על רכישת מט"ח. כלי מדיניות אלו ייקרו, בעצם, באופן אחיד את הסחורות והשירותים שיובאו לישראל. היה בהם כדי לעקוף הסכמי סחר חופשי שאותם ציינו לעיל.

הסוג השני של הגבלות כלל חובת רישוי, אישורי תקן, דרישות לצירוף חומר הדפסה בעברית וחובת סימון בעברית. לפי יורם גבאי, התקנה לקבלת היתר לייבוא סחורה (חובת רישוי) הופעלה במקרים רבים בצורה סלקטיבית: לעומת סחורות שמקורן בארצות ה"שלישיות", סחורות מאירופה או מארה"ב נהנו מפטור מחובה זו. הדבר מעיד על המטרה העיקרית של אמצעי זה – הגנה על ייצור מקומי. באמצעות חובת הרישוי הפכה המדינה גם לנותנת זכויות יבואן בלעדי בחלק מהמקרים ובכך הוענק מונופול לא מוצדק לאותם הגורמים. זה היה דינו של ענף הלבידים והעץ, שעליו נדבר בהמשך.

גם הדרישות לאישורי תקן ולחומר הדפסה בעברית מזוהות על ידי גבאי כאמצעים המכוונים להגן על ייצור מקומי. חובות אישורי תקן על צעצועים ומכשירי ספורט או דרישות סימון בעברית של רהיטים וביגוד מעידות על כך. עובדה היא שחלקן הגדול של חובות אלו הוסר לאחר הפעלת תכנית החשיפה.

באמצעים האדמיניסטרטיביים שהוזכרו לעיל היה גם גורם משחית. הם נתנו כוח למקבלי החלטות להפלות על בסיס וולונטרי בין גורמים במשק. הדבר גרם להתפתחות יחסים לא כשרים בין הון לפוליטיקה.

נציין אמצעי הגנה נוסף בשם **התוספת השלישית**. מדובר ברשימת מוצרים סופיים אשר קיבלו פטור מהמסים במידה ששולם מס קנייה על חומרי הגלם שמהם עובדו מוצרים אלה. דבר זה יצר אפליה לא מוצדקת בין תוצרת זרה למקומית, שכן, מסי הקנייה על חומרי גלם היו, לרוב, נמוכים מהמסים על המוצר המוגמר. גבאי מביא דוגמה של יצרן מקומי של טקסטיל אשר שילם מס קנייה על חוטים וזכה, כתוצאה מכך, בפטור ממס קנייה על חולצות לעומת היבואן ששילם מס קנייה גבוה עליהן.

מהנתונים שליקטנו מתוך לוחות תשומה-תפוקה לשנת 1988 נובע, כי משקל הייבוא המתחרה של סחורות מחקלאות ותעשייה בסך כל היבוא בענפים אלו (לאחר ניכוי של יהלומים, דלק, רכב, ואניות ומטוסים) היווה כ-44%, שהם 7 מיליארד ש"ח. ב-1977-1978 המשקל היה נמוך יותר – 34% (3.35 מיליארד שקל).

לסיכום, נחזור ונאמר, כי ב-40 השנים הראשונות מאז הקמתה נהגה ישראל להגן על הייצור המקומי תוך הגבלת היבוא, כאשר בסוף התקופה ההגבלות הפלו לטובה את היבוא מארה"ב ומארצות האיחוד האירופי. שינוי בעמדות הפקידות הכלכלית הבכירה של משרד האוצר והצלחתה לשכנע בעמדתה את קובעי המדיניות במערכת הפוליטית פתחו תקופה חדשה בתחילת שנות התשעים.

2. מדיניות החשיפה

מטרות המדיניות

תכנית החשיפה ליבוא מהארצות ה"שלישיות", אשר הופעלה בספטמבר 1991 נועדה להשיג מספר מטרות.

ראשית, היא נועדה לגרום **להוזלת מקורות** העומדים לרשות המשק. העובדה שעקב מדיניות הגנה מעוותת נאלצו יצרנים וצרכנים לרכוש מוצרים שמחירם גבוה מזה של מוצרים דומים המיוצרים במקומות אחרים בעולם, מעידה על קיום פוטנציאל להורדת מחירים. הדבר היה צריך להוזיל לא רק שימושים סופיים, אלא גם שימושי ביניים ובכך **להקטין את הוצאות הייצור של התעשייה המקומית**. הוזלה זו יכולה לחזק יצרן מקומי ולהבטיח לו תחרות הוגנת מול יצרנים זרים. Dr. A.SFiroz (2000) משתמש בטיעון זה כדי להגן על ייבוא חופשי של פלדה לארה"ב.

הכנסת מוצרים זולים יותר לישראל, היה בה כדי לגרום גם להורדת מחירי הסחורה המקומית. כתוצאה מכך, על היצרן המקומי היה להקטין את עלויות הייצור. חלק מהפחתת העלויות הושג באמצעות הוזלת חומרי גלם, וחלק – דרך **ייעול של תהליך הייצור**. המעבר לטכנולוגיות מתקדמות היווה אחד מקרשי הצלה עיקריים ליצרנים ישראלים. נלקח בחשבון, כי תהליך הלוואי של התייעלות זו יהיה **גידול זמני באבטלה**, שכן, חלוקה מחדש של משאבי משק בין מגזרי השונים, הוא תהליך האורך זמן. למרות זאת, תהליך זה היה צריך להביא בסופו לשיפור מיקומו של המשק יחסית לעקומת התמורה, שבה גורמי ייצור מחולקים בצורה אופטימלית בין ענפים שונים.

נלקח בחשבון, כי במהלך תהליך ההתייעלות חלק מהתעשיות ייעלם. כתוצאה מהחשיפה המשק חייב היה לבחור לייצר מוצרים שבהם יש לו **יתרון יחסי**. כפי שמעיד הממונה על הכנסות המדינה דאז, יורם גבאי, **העלייה המסיווית מבריה"מ** בתחילת שנות התשעים היוותה סיבה נוספת לחשיפה. מקבלי החלטות שאפו למנוע את קליטת העובדים החדשים בתעשיות לא יעילות שבהן אין לישראל יתרון יחסי.

כפי שכבר הוזכר לעיל, אמצעי ההגנה הפקידו בידי מקבלי ההחלטות כוח רב שאפשר, לכאורה, הפליה בין יבואן ליבואן. לחשיפה הייתה גם מטרה להפסיק עיוותים אלה.

האמצעים והשלבים של החשיפה

תהליך החשיפה ליבוא מארצות "שלישיות" הונהג באופן הדרגתי. סופו תוכנן לשנת 1998. כך הוחלט, מאחר שכפי שצוין לעיל, תעשיות מסוימות עלולות היו להיפגע במהלך הזמן. מעבר הדרגתי היה אמור לאפשר להן להתאים את עצמן טכנולוגית וארגונית לעידן החדש. בין היתר, הוקמה קרן מיוחדת במטרה לסייע כספית למפעלים שלהם אושרה תכנית השקעה. מפעלים אלה זכו למענקים של עד 40 מיליון ש"ח ולערבויות מדינה של עד 60 מיליון ש"ח.

תמצית ההחלטות שנתקבלו היא ביטול הגנות לא-מכסיות והחלפתן בהגנות מכסיות. המשקל של סחורות הייבוא שלגביהן יושמה תכנית החשיפה לא עלה על 10% מתוך סך כל ערך היבוא. פרק זה מציג את התפתחות מהלכי החשיפה עד לשנת 2000.

בין ההגבלות שבוטלו, בולטת חובת הרישוי. על פי התכנית, במקרים שבהם הרישוי שירת את צורכי ההגנה, הוא הפך לאוטומטי. ביטולו הסופי נועד ל-1994. הסחורות היחידות שעליהן המשיכו להטיל את הרישוי, הן אלה אשר נועדו להגן על **הצרפן** הישראלי.

במטרה להגן על הייצור המקומי בתקופת המעבר הועלו שיעורי המכס בשלב הראשון עד ל-20%-75%, כאשר על מוצרי תעשיות רגישות במיוחד (כמו טקסטיל, הלבשה והנעלה, עץ ומוצרים) הונהגו מכסים קצובים. העלאה כה רצינית של מכסים צפויה הייתה לגרום לצמצום זמני (עד לסיום החשיפה) של יבוא מארצות "שלישיות". תוכנן, כי מכסים אלו ירדו בתוך 5-7 שנים לרמה של 8%-12%. לפי גבאי, הוחלט שלא להגיע לשיעורים אלו, הנמוכים במיוחד, במטרה לשמור על מרווח מיקוח עתידי עם ארצות "שלישיות".

במקביל, סוכם להנהיג היטלי היצף והיטלי בטחה, במידה שנמצאה הצדקה לכך. **היטלי היצף** הם היטלים אשר יוחלו במקרים שבהם מחירי הייבוא של תוצרת זרה נמוכים מן המקובל בארץ המקור. בנסיבות מסוימות ההשוואה תיעשה על פי המחיר בארץ "שלישית", שכן, לא תמיד נכונה השוואה בין מחירי ארץ ענייה לאלו של עשירה. היטל זה בא להגן על יצרן מקומי מפני תחרות לא הוגנת מצד מתחרים זרים.

היטל בטחה הוא זה שמוחל גם כשאין יבוא במחירי היצף. הפעלתו מתאפשרת לאחר בדיקת התועלת שתצמח למשק כתוצאה מהגבלה זמנית של יבוא. בדרך כלל, מוחל היטל זה כאשר יש ירידה חדה במחירים עולמיים. על כל פנים, ההיטל מתוכנן כאמצעי זמני בלבד.

בתום השנה הראשונה לחשיפה, נוכח משרד האוצר כי הושגו תוצאות רצויות. אכן נמנע ייבוא מוגבר של סחורות מארצות "שלישיות", דבר שנתן לתעשייה מקומית זמן להיערכות (שהייתה המטרה המוצהרת). יחד עם זאת, ייבוא של מוצרים רגישים, כמו טקסטיל ועץ, ירד עד למינימום. על כן הוחלט להוריד ולהגביל את המכסים המקסימליים שניתן להטיל עליהם. למשל, מכס מקסימלי על עץ ולבידים הוגבל ל-110%, כאשר תוכנן להורידו בשנה שלאחר מכן ל-75%, ולרמה של 12% ב-1998.

בשנת 1993 נענה שר האוצר אברהם שוחט ללחצים של תעשיית הטקסטיל ודחה את תאריך היעד לסיום החשיפה בענף לספטמבר 2000. גם קצב הפחתת שיעורי המכס הואט – משישית לשמינית. לחץ דומה מצד המפעל פניציה גרם להארכת התהליך בענף הזכוכית עד ל-1998 ולהורדת קצב הפחתת המכס מרבע לשישית. התקבלה גם החלטה, כי שיעור המס המקסימלי על מוצרי החשיפה לא יעלה על 50% (מלבד מוצרים בענפי הטקסטיל והעץ).

בספטמבר 1995 החל השלב החמישי בתכנית החשיפה. כחלק מהשלב הזה הופחתו שיעורי המכס ב-10% עד 20%, כאשר המכס על רוב המוצרים ירד לרמה של 10% עד 30%. רק בענף הטקסטיל נשמר שיעור מכס של 62% ובענף העץ – של 48%.

ב-1996 הסתיים תהליך החשיפה לגבי שורה ארוכה של מוצרים. שיעורי המכס הגיעו ל-8% בחומרי הגלם, ל-12% במוצרים הסופיים ול-10% במספר קטן של מוצרים אחרים. בין הענפים שלגביהם תהליך החשיפה הגיע לסיום נמנים זכוכית, ביטחון ומוצרי זכוכית, ברזל ופלדה לבניין, תרופות, מוצרי קוסמטיקה, צמיגים, עור ומוצרים, נייר, אריחים, כלים סניטריים, מזגנים, מקררים ורהיטים. לפי רשימה שבדו"ח מינהל הכנסות המדינה (1996), בחלק גדול ממוצרים אלו חל גידול משמעותי ביבוא מארצות "שלישיות". לפי אותו הדו"ח נרשמה ירידת מחירים אפילו בענפים מוגנים, כמו טקסטיל, תוך האצת ההתייעלות והגברת התחרות בין יצרנים מקומיים לבין עצמם ובין יצרנים זרים.

בתקופה שבין 1996 ל-1998 הוכנה מדיניות מפורטת לגבי יבוא בענפי מזון מעובד ותוצרת חקלאית טרייה. שיעורי מכס גבוהים אמנם הוחלו על חלק גדול מהסחורות (בין 30% ל-100%, למעט מקרים שבהם יש מחסור בתוצרת זו בעקבות אסון טבע), אולם על סחורה, שלא יוצרה בארץ, הוטל מס בשיעור של 30% מעלות הייצור, לפי הוראה שיצאה ב-1998.

במהלך 1998 הסתיים גם תהליך החשיפה בחלק ניכר של ענפים, ביניהם הנעלה, עץ, סיבית ולבידים, מנועים ומוליכים חשמליים, כלי קרמיקה ופורצלן, ולוחות זכוכית. ענפים נוספים עתידים היו להגיע לחשיפה לקראת סתיו 2000.

מבחינת מדיניות הממשלה, השנים של תום החשיפה (1998-2000) התאפיינו בטיפול נקודתי בבעיות שהתעוררו. הדבר נעשה בעיקר באמצעות הפעלת אמצעי הגנה זמניים, כגון היטלי היצף ובטחה, שהוזכרו קודם. לרוב, הממשלה הייתה זהירה בהפעלת אמצעים אלו. כך, לדוגמה, למרות לחצם הכבד של יצרני ברזל מצולע החל ב-1998 הרשויות היססו להחיל היטל בטחה. ירידת מחירים עולמיים, הסכמי סחר עם טורקיה, מדיניות ספקולטיביות של הרשות הפלסטינית² וגורמים נוספים הביאו לירידת מחירי הברזל בארץ. בקשות חוזרות ונשנות של ראשי ענף הברזל להנהגת היטל הבטחה נותרו ללא מענה. משסוף סוף הושגה הסכמת משרד האוצר להחלת היטל כזה, הדבר לא בוצע עקב הבנה שאליה הצליחו להגיע עם ממשלת טורקיה שזו תגביל מרצונה החופשי את ייצוא הברזל לישראל. לטענת מינהל הכנסות המדינה, אין הצדקה להחלת היטל בטחה, שכן, ככל הנראה, אין ליצרני המקומיים של הברזל יתרון יחסי לעומת מתחריהם בטורקיה או ברוסיה. על כן עתידו של ענף זה הוא בסגירתו או בצמצום משמעותי בהיקף פעילותו, ואכן באותן השנים מפעלי פלדה בישראל נסגרו. לעומת האירועים בענף הברזל, הטיפול בבעיות ענף הלבדים בין 1998 ל-1999 הביא להחלת היטל בטחה.

בהמשך מסמך זה, נציג את הניתוחים שביצענו בניסיון לבדוק את השפעת תכנית החשיפה על רמת היבוא בענף, בעיקר בכל הנוגע ליחס בין יבוא מתחרה לסך כל היבוא. הדבר יעשה הן בנוגע להיצע/למקורות (על פי ענף המקור) והן בנוגע לביקושים/לשימושים/לייעודים.

ב. היחס בין יבוא מתחרה ליבוא משלים כאינדיקטור להשפעת החשיפה

1. סיווג הסחורה – הגדרות, תהליך ובעיות

כפי שכבר נאמר לעיל, משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא מהווה מדד טוב להתקדמות תכנית החשיפה, שכן, לפני שתכנית זו הופעלה, רוב המכסים וההגבלות הלא-מכסיות הוטלו על היבוא המתחרה. על כן ביטולם של אלו היה אמור להגדיל את חלקו של היבוא המתחרה בסך כל היבוא. במיוחד ציפינו שהדבר יקרה בנוגע לסחורות שמיוצרות בענפים מסורתיים. כדי להשיג את המטרה ששמנו לפנינו היה עלינו קודם כל לסווג נכון את היבוא על פי המפתח של מתחרה/משלים.

לוחות תשומה-תפוקה המופקים מדי תקופה על ידי אגף עסקים וכלכלה של הלמ"ס מאפשרים להכין מטריצות המופרדות לפי סוגי יבוא – מתחרה ומשלים. לצורך כך היה הכרח לסווג את הסחורות המיובאות בכל שנה לישראל על פי מפתח זה.

הסחורה מסווגת **כייבוא מתחרה** כאשר היא מיוצרת במקביל בארץ היעד. הקביעה שנקט אגף עסקים וכלכלה רואה את הסחורה המיובאת כמתחרה בתנאי שייצורה המקומי מהווה לא פחות מ-20% מסך מקורות הפנים והחוץ של אותה סחורה העומדים לרשות המשק. אחרת, סחורה זו תיחשב ליבוא משלים.

לא תמיד ניתן היה להשיג את המידע על הייצור המקומי. במקרים אלה השתמשנו באינדיקטורים נוספים לסיווג היבוא. ביניהם נציין את ערך היצוא, רישומים מיוחדים בספר המכס המגלים את ייחודיות הסחורה ופניות לגורמי חוץ.

יש לציין, כי ספר המכס מתעדכן מדי שנה: סעיפי סחורות נגרעים ונוספים, מתפצלים ומתמזגים וכד'. על כן היה עלינו לטפל בכל הבעיות הללו על בסיס שנתי, תוך דאגה לשמירת המשכיות הסיווג.

² על פי הסכמי פריז, הרשות נהנית מהחזרי מס קנייה על הברזל המיובא, ולא על הברזל מייצור מקומי.

על כל הקושיות שהועלו בקצרה לעיל ניתן לקרוא בהרחבה בנספח I. שם מתייחסים גם לנושא של התאמת מקבצי לוחות תשומה-תפוקה משנים קודמות.

2. בדיקת הקשר בין צעדי החשיפה לבין השינוי במשקל היבוא המתחרה בכלל היבוא, לפי סחורות, ענפי מקור וייעודים

השוואה בין 1988 ל-1995 על פי לוחות תשומה-תפוקה

כפי שכבר הוצג לעיל, חלו תמורות חשובות במדיניות של מיסוי היבוא בישראל בין שתי שנים אלה. השוואה זו הנה בעלת ערך רב, כי שנת 1995 הייתה השנה האחרונה לפני סיום חשיפתה של קבוצת מוצרים גדולה, על כן ההבדלים בהרכב היבוא עשויים להיות משמעותיים. זאת לעומת השוואות אפשריות בין 1988 לשנים 1991-1994 שבהן הייתה דווקא הכבדה זמנית בנטל המיסוי על היבוא במטרה לאפשר ליצרנים מקומיים להיערך נכונה לקראת התחרות העתידית.

מכאן והלאה ב"סך כל היבוא" מתכוונים לסיכום היבוא של ענפי המקור בתחומי החקלאות והתעשייה בלבד. מסכום זה נוכו דלק, יהלומים, אניות ומטוסים, ורכב. בהשוואה בין 1988 ל-1995 בוצע הדבר על ידי ניכוי של **ענפים** ברמת פירוט של 43 (ענפים 5 ו-26-28 בלוח). בהשוואה בין 1995 ל-2000 עלה בדינו לעשות ניכוי על בסיס של **סחורות**. בהשוואה בין 1995 ל-2000 נוכו מסך כל היבוא גם מכשירי טלפון שמסומנים בספר המכס כ-85.17.

השוואת משקלות היבוא המתחרה בסך כל הענפים בין 1988 ל-1995 אכן מלמדת על שינוי די משמעותי. משקל היבוא המתחרה עלה מרמה של 44.2% לרמה של 57.3%. השינוי הזה ינותח ברמה ענפית. נציין מראש, כי הסיבות לשינוי יכולות להיות מגוונות. מלבד השפעת החשיפה, קרו במהלך השנים גם שינויים כאלה או אחרים במחירים עולמיים, פורקו מונופולים וקרטלים, נפתחו שווקים חדשים, השתנתה האווירה באזור ועוד. על כן בניתוח יש צורך להתחשב במכלול ההשפעות האפשריות.

בין 1988 ל-1995 עלה משקל היבוא המתחרה המיועד לצריכה במידה מועטה: בסביבות אחוז אחד בלבד (ראו לוח 1 להלן), אולם כפי שמראה הניתוח המפורט, המצב אינו אחיד בכל ענף וענף. במשקל היבוא המתחרה בסחורות שמיועדות להשקעה חלה עלייה של 8%, ואילו בתחום התשומות הייתה עלייה של 15%. הסיבות לשינויים אלה תנותחנה בהמשך.

לוח 1. משקל היבוא המתחרה, לפי ייעוד (נגזר מנספח 4) (אחוזים)

	1988	1995
צריכה	78.2	79.2
השקעה	41.2	49.3
תשומות	39.6	54.5

ענפים מסורתיים

בחלק מענפי התעשייה המסורתית לא נרשמו שינויים של ממש בהרכב היבוא. דבר זה נובע מכך, שכבר בתקופת טרום-החשיפה משקלו של היבוא המתחרה היה גבוה באותם הענפים. מנספח 5 למדים אנו, כי משקל זה נע אז בין 95% ל-100% בענפים עור ומוצרי, מוצרי פלסטיק, זכוכית, קרמיקה ומלט.

לוח 2. משקל היבוא לצריכה הפרטית בכלל היבוא בענפי הטקסטיל, ההלבשה והעור (נגזר מנספח 5) (אחוזים)

	1988	1995
טקסטיל	6	17 ³
הלבשה	62	99
עור ומוצרי	60	83

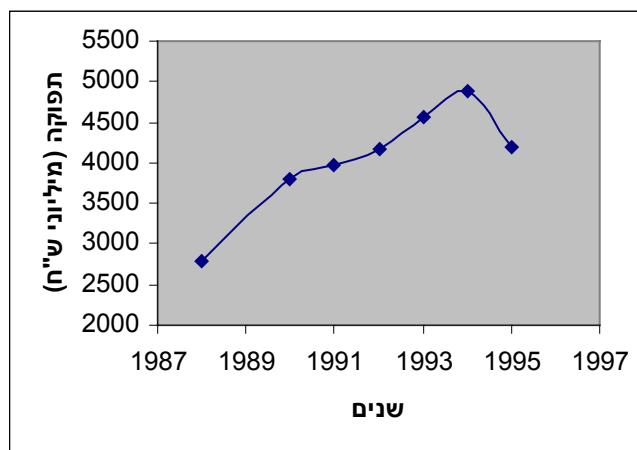
³ לאחר ניכוי השפעת תיקוני הסיווג. ראו דיון לעיל.

התופעה הצפויה בענפים המסורתיים הללו הנה של שינוי שחל בחלוקת היבוא המתחרה בין הייעודים. כפי שרואים בלוח 2, נצפית עלייה משמעותית במשקל הצריכה הפרטית, כאשר בהלבשה מגיע זה כמעט ל-100%. עלייה במשקל זה התגלתה אף בענף הטקסטיל.

בענף **הטקסטיל** משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא ירד, לכאורה, מ-89.3% ל-72.0%. אולם כשמנטרלים את השפעת השינוי שבסיווג של קבוצת מוצרים (שהועברה מיבוא מתחרה למשלים), רואים דווקא עלייה ל-95.9%. זאת על אף שתהליך החשיפה בענף זה אז טרם הגיע לסיומו⁴ ורמת המיסוי בראשיתו הייתה גבוהה. כנראה, שהבדיקה של משקל היבוא המתחרה בשנים המוקדמות יותר הייתה עשויה להראות תוצאות אחרות. על כן, לגבי ענף הטקסטיל ניתן לסכם, כי **תהליך החשיפה נשא את הפירות המצופים** כבר בשלביו המוקדמים. כך גם אירע בענף **ההלבשה** שבו גדל משקל היבוא המתחרה בסך כל יבוא הענף מ-77.1% ל-97.7%.

סיכום הנתונים של ענפי הטקסטיל וההלבשה מורה עדיין על משקלו הגדול של היבוא המתחרה בצריכה. הגידול של משקל הצריכה בסך היבוא המתחרה של הענף הנו ניכר: מ-15.2% ב-1988 ל-47.2% ב-1995. השינוי הכה משמעותי במשקלה של הצריכה משקף את השפעת מדיניות החשיפה. קצב גידול התפוקה של תעשיות אלו הואט עקב פתיחת המשק לסחורות זולות מחו"ל.

תרשים 1. תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענפי הטקסטיל וההלבשה (מיליוני ש"ח, מחירי 1988)

מקור הנתונים: סקר התעשייה והמלאכה, 1988-1995
הערות: התאמת המחירים נעשתה לפי מדד מחירים סיטוניים של תפוקת הענפים טקסטיל והלבשה

תרשים 1 מראה, כי לאחר תקופת גידול מרשים בראשית שנות התשעים בתפוקת הענף, החלה האטה בקצב גידול התפוקה במחירי גורמי הייצור בענפים הנדונים, כאשר בין 1994 ל-1995 היא אף התחילה לרדת (הירידה הייתה של כ-14.5%). על פי לוחות תשומה-תפוקה למדים אנו, כי מתוך סך כל הייבוא של מוצרי טקסטיל והלבשה שהופנה לתשומות חלק הארי הגיע לענף עצמו. במקביל, נמשך הגידול בצריכה הפרטית. כל זאת גרם לשינוי הדרסטי של הרכב הייעודים השונים של היבוא המתחרה.

בענף עור ומוצרי התוצאות של מדיניות החשיפה היו דומות לאלו של ענפי הטקסטיל וההלבשה. גם בענף זה נרשמו עליות מרשימות בתפוקה הגולמית במחירי גורמי ייצור (מחירים קבועים) בתחילת שנות התשעים (לוח 3).

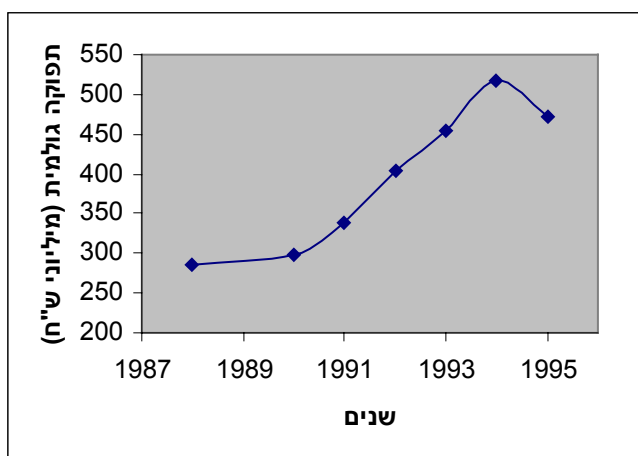
לוח 3. שיעורי גידול התפוקה הגולמית בענף העור ומוצרי (אחוזים, מחירי 1988)

1994/1995	1993/1994	1992/1993	1991/1992	1990/1991	1988/1990
-9.9	12.3	11.0	16.0	12.3	4.3

⁴ סיום תהליך החשיפה של ענף זה מתוכנן היה ל-2000.

שיעורים אלו נעו בסביבות 12%. כל זאת נבע מתהליך החשיפה. בתחילתו של התהליך המכסים עלו בהרבה כדי לפצות על ביטול ההגנות הלא-מכסיות. דבר זה אך חיזק את התעשייה המקומית וגרם לעליית תפוקתה. תופעה זו מתוארת על ידי ג'ודי מלץ במאמרה ב"הארץ" ("החשיפה ליבוא מתקדמת – אבל לאט", 27/08/93). אולם משחלה ירידה משמעותית במכסים, היבוא לישראל גדל והתפוקה המקומית של הענפים, כמו עור ומוצרים, החלה לרדת – ירידה כאלית של כ-10% בין 1994 ל-1995 (ראו לוחות 2 ו-3). כתוצאה מכך, לוח 4 מלמד על ירידה משמעותית במשקל התשומות הן בסך כל היבוא והן ביבוא המתחרה והמשלים בנפרד, כאשר הירידה הדרסטית ממש הייתה במשקל התשומות ביבוא המשלים. כלומר, **עקב החשיפה ירד הייצור של העור, וכתוצאה מכך הצטמצם השימוש בו כתשומה על ידי תעשיות העור**: ב-1988 כ-23% מהעור ומוצרים שהובאו ארצה במסגרת היבוא המתחרה הופנו לתעשיות העור, ואילו ב-1995 – כ-15% בלבד.

תרשים 2. תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף העור ומוצרי (מיליוני ש"ח, מחירי 1988)

מקור הנתונים: סקרי התעשייה והמלאכה, 1995-1988
הערות: התאמת המחירים נעשתה לפי מדד מחירים סיטוניים של תפוקת הענף עור ומוצרי

לוח 4. משקל היבוא לתשומות בכלל היבוא בענף העור ומוצרים, 1988 ו-1995 (אחוזים)

משקל התשומות	1988	1995
ביבוא המתחרה	38.0	16.4
ביבוא המשלים	87.3	34.3
בסך כל היבוא	40.2	16.6

הערה: נבנה על בסיס נספח 5

משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא בענף הנייר ומוצרים עלה מ-57.3% ל-70.7%⁵. חשוב לציין, כי בשנים 1994-1995 חלה עלייה משמעותית מאוד במחירי העולמיים של הנייר בעקבות הגידול בביקוש. **כניסת מחשב** אישי לכל בית ומשרד (תופעה שהחלה להתפתח במיוחד במהלך שנות התשעים) גרמה לעלייה משמעותית בצריכת הנייר לכתיבה ולהדפסה שמסווג כיבוא מתחרה. מהבדיקה שערכנו נובע כי משקל סחורה זו (מוצר 48.02 בספר המכס) בסך כל היבוא בענף נייר וקרטון עלה מ-5.2% ל-10.6%. על כן, נוסף למדיניות החשיפה שהביאה ב-1996 למכס בשיעור של 12%, גורמים אחרים, כמו שינויים טכנולוגיים, השפיעו על משקל היבוא המתחרה בענף הנדון.

גם ברמת הייעודים נמצאו השינויים הצפויים (לוח 5 ונספחים 4 ו-5). משקל היבוא המתחרה בסך כל הצריכה אמנם לא השתנה מאחר שהיה גבוה גם כך, אולם משקלה של הצריכה הפרטית של הנייר בסך כל היבוא המתחרה (ובעקבות כך גם בכלל היבוא) עלה פי ארבעה. משקל היבוא המתחרה בסך כל התשומות⁶ ירד ב-25%.

⁵ וזאת לאחר שמנכים את השפעת שינוי הסיווג של חלק מסחורות הענף – מיבוא מתחרה למשלים.

⁶ לאחר התאמות הנדרשות בעקבות שינוי הסיווג – ראו סעיפים קודמים.

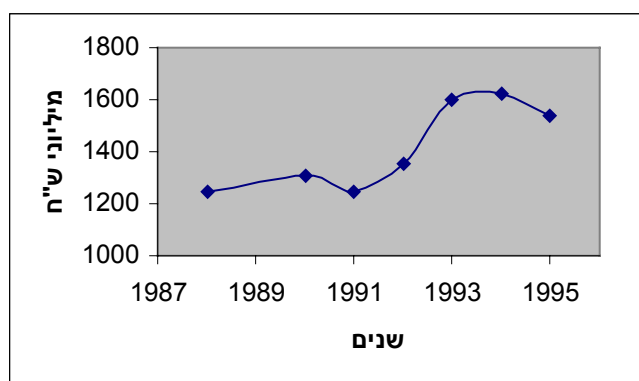
לוח 5. הרכב היבוא בענף הנייר והקרטון, 1988-1995 (אחוזים)

מקור נתון	1995	1988	
נספח 4	99.4	99.9	משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא: לצריכה פרטית לתשומות
נספח 4	42.3	56.7	משקל הצריכה הפרטית בסך כל היבוא המתחרה של הענף
נספח 5	17.9	4.4	משקל התשומות בסך כל היבוא המתחרה של הענף
נספח 5	82.1	95.6	משקל היבוא לענף הדפוס בסך כל הייבוא המתחרה של נייר וקרטון לתשומות
לוחות ת"ת*	32.8	17.8	משקל היבוא המתחרה בסך כל הייבוא של נייר וקרטון לענף הדפוס וההוצאה לאור
לוחות ת"ת*	39.1	36.3	

* לוחות תשומה-תפוקה

מעבר לעלייה המרשימה במשקלה של הצריכה הפרטית בסך כל היבוא המתחרה של הענף, שניתנו לה הסברים לעיל, אין לדלג גם על השפעה חשובה של ענף הדפוס וההוצאה לאור. משקלו של זה בסך כל היבוא המתחרה שהופנה לתשומות גדל מ-17.8% ל-32.8%. העלייה במשקל היבוא המתחרה בסך כל הייבוא של נייר וקרטון לדפוס ולהוצאה לאור הייתה מ-36.3% ל-39.1%. תרשים 3 מאשש שינוי זה, שכן תפוקת הענף עלתה במהלך התקופה בכ-24% (למרות גידול מתון ואף ירידה קטנה ב-1995, יחסית למה שאירע בענף הנייר גידול זה בעל השפעה).

תרשים 3. תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף הדפוס וההוצאה לאור (מיליוני ש"ח, מחירי 1988)

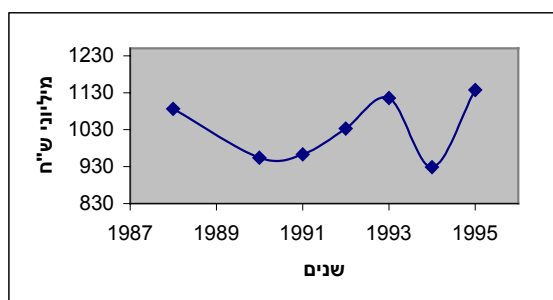

מקור הנתונים: סקר התעשייה והמלאכה, 1995-1988

הערות: התאמת המחירים נעשתה לפי מדד מחירים סיטוניים של תפוקת הענף דפוס והוצאה לאור

העלייה בצריכת מוצרי היבוא המתחרה של נייר וקרטון על ידי הענף עצמו בישראל הייתה מתונה. על כן, בעקבות השינוי החד במשקלו של ענף הדפוס וההוצאה לאור בסך כל התשומות של היבוא המתחרה, ירד המשקל של ענף הנייר והקרטון עצמו בין 1988 ל-1995 מ-46.4% ל-32.9%. העלייה בתפוקת ענף הנייר והקרטון הייתה מתונה הרבה יותר מאשר בענף הדפוס: 5% (24% בענף הדפוס) בין 1988 ל-1995. נקודת שפל של ממש בתפוקה הייתה בין 1993 ל-1994, עת ירדה תפוקת הענף ב-20% (תרשים 4). כמו בכל העולם, ההתאוששות האמיתית של הענף החלה אך בין 1994 ל-1995, כאשר התפוקה גדלה בכ-18%.

תרשים 4. תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף הנייר והקרטון (מיליוני ש"ח, מחירי 1988)

מקור הנתונים: סקרי התעשייה והמלאכה, 1995-1988
הערות: התאמת המחירים נעשתה לפי מדד מחירים סיטוניים של תפוקת הענף נייר וקרטון

שינוי מרשים אירע בענף העץ ומוצריו. משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא של ענף זה עלה מ-43.4% ל-56.0% (נספח 2). מכלול של סיבות גרם לגידול בחלקו של היבוא המתחרה בכלל היבוא. במהלך החשיפה בוטלו חובת הרישוי והתקן של ייבוא סיבית. נוסף על כך, משבר בענף הבנייה באירופה בראשית שנות התשעים הוזיל משמעותית את הייבוא של עץ ומוצרי משם. הצמיחה המרשימה בענף הבנייה הישראלי באותה התקופה בדיוק רק הגבירה את הייבוא של מוצרי עץ כמו רהיטים (סחורה שכולה מסווגת כמתחרה).

לוח 6. הרכב היבוא בענף העץ ומוצריו, 1995-1988 (אחוזים)

מקור נתון	1995	1988	משקל:
נספח 4	30.7	19.5	היבוא המתחרה בסך כל יבוא הענף לתשומות
נספח 5	34.4	31.7	היבוא לתשומות בסך כל היבוא המתחרה של הענף
נספח 5	63.1	70.4	היבוא לתשומות בסך כל היבוא של הענף
לוחות			היבוא לענף עץ ומוצריו עצמו בסך כל: הייבוא המתחרה של עץ
ת"ת*	65.4	36.9	ומוצריו לתשומות
לוחות			הייבוא המשלים של עץ
ת"ת*	93.0	82.3	ומוצריו לתשומות
לוחות			היבוא המתחרה של הענף עץ ומוצריו בסך כל היבוא לענף עץ
ת"ת*	23.7	9.8	ומוצריו עצמו
לוחות			ייבוא עץ ומוצריו לכלל ענפי הבנייה בסך הייבוא המתחרה של עץ
ת"ת*	23.8	12.1	ומוצריו לתשומות
לוחות			היבוא המתחרה בסך כל הייבוא של עץ ומוצריו לכלל ענפי
ת"ת*	81.0	22.0	הבנייה

* לוחות תשומה-תפוקה

הסחורות שהובאו לצריכה ולהשקעה סווגו כולן כמתחרות הן ב-1988 והן ב-1995. לעומת זאת, הסחורות שנועדו לתשומות כללו הן סחורות מתחרות והן משלימות. כפי שאנו למדים מלוח 6 משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא לתשומות עלה בכ-50%. הייתה גם עלייה קלה במשקל היבוא לתשומות בסך כל היבוא המתחרה, תוך ירידה במשקל הסחורות לצריכה.⁷ יחד עם זאת, נרשמה ירידה במשקל היבוא לתשומות בסך כל היבוא, תוך עלייה קלה במשקל הצריכה.

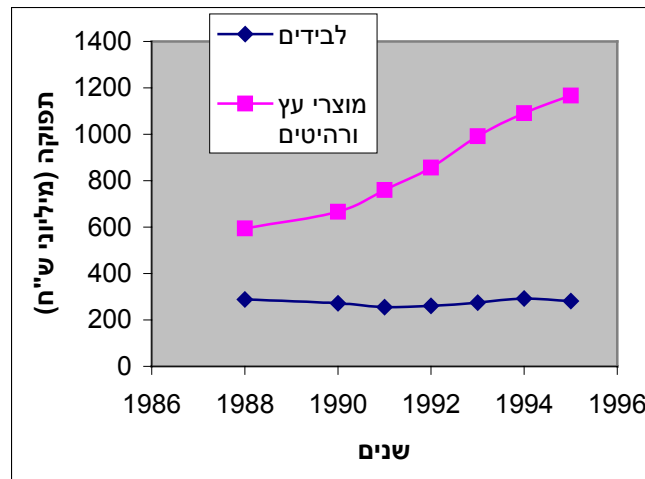
מאחר שהיבוא המשלים הופנה ברובו לתשומות, הירידה במשקל יבוא זה מתוך התשומות גרמה לירידה גם במשקל התשומות בסך כל היבוא. לעומת זאת, ההתפתחויות ביבוא המתחרה היו אחרות לגמרי.

רוב היבוא הופנה במהלך התקופה לענף העץ עצמו. משקלו של יבוא זה בסך כל היבוא המתחרה של עץ ומוצריו שהופנו לתשומות עלה מ-36.9% ל-65.4% (ראו לוח 6). ביבוא המשלים הייתה עלייה מתונה יותר. משקל היבוא המתחרה בסך הייבוא של עץ ומוצריו לצורכי הענף עצמו עלה מ-9.8% ל-23.7%. יש לציין, כי הסחורות המשלימות בענף זה בארץ הן סחורות של עץ גס לא מעובד, כאשר הסחורות המתחרות הן אלה שעברו תהליך עיבוד. מכאן ניתן להסיק, שרוב הסחורות המשלימות מופנות לענף הלבדים, ואילו שאר הסחורות, כולל הלבדים, מופנות

⁷ המשקל של אלה ירד מ-54.3% ל-46.6%.

לענפים של מוצרי עץ ורהיטים. כפי שכבר נדון לעיל, ענף הלבידים עבר שינויים רציניים מאוד במהלך תחילת שנות התשעים, ביניהם גם שבירת הקרטל. מדיניות החשיפה החלישה את מעמדו עוד יותר. לכאורה, שבירת הקרטל ויצירת תחרות ברמה כזו או אחרת הייתה אמורה להגדיל באופן משמעותי את תפוקת הענף, במיוחד לאור הביקוש שגאה אז לתוצרת הענף מצד ענף הבנייה (דבר שיידון בהמשך), אולם תרשים 5, המראה את ההתפתחות לאורך הזמן, מצביע על האטה ואף ירידה בתפוקת הענף. על כן, כניסת הלבידים הזולים מחו"ל נגסה באופן חד בעוגת השוק המקומי שקודם עמדה כמעט כולה לרשות היצרן הישראלי. עובדה זו מסבירה את העלייה המתונה ביותר, אם בכלל, שחלה בייבוא חומרי גלם לייצור לבידים – סחורות משלימות.

תרשים 5. תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף העץ ומוצרי (מיליוני ש"ח, מחירי 1988)

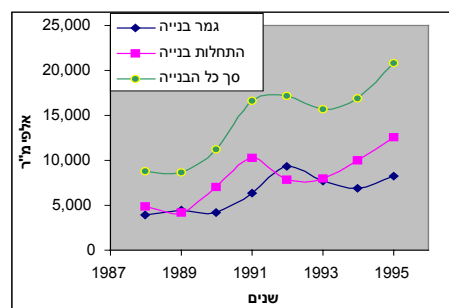

מקור הנתונים: סקר התעשייה והמלאכה, 1995-1988
הערות: התאמת המחירים נעשתה לפי מדד מחירים סיטוניים של תפוקת הענף עץ ומוצרי

לעומת זאת, נרשמה עלייה ניכרת בייבוא המתחרה, בין היתר גם במשקלו. תופעה זו מוסברת במידה רבה בייבוא לבידים לענפים המייצרים מוצרי עץ ורהיטים, ואכן, תרשים 5 מעיד על גידול ברור בתפוקת ענפים אלה בארץ, שאירע לא מעט בזכות הגאות בענף הבנייה של ראשית שנות התשעים.

כשבאים לבחון את התפתחות ענף הבנייה בין 1988 ל-1995, מגלים עלייה מרשימה בפעילות בו. העלייה בגמר הבנייה הייתה פי שניים, ואילו בהתחלות הבנייה – פי שלושה. שינויים כה דרסטיים אירעו בעיקר בזכות העלייה המסיווית מבריה"מ לשעבר. גידול זה יצר ביקוש הולך וגדל למוצרי תעשיית העץ מצד הקבלנים, אולם אלה נזקקו בעיקר לתוצרת המוגמרת, ואכן, לוחות תשומה-תפוקה בנושא היבוא ב-1988 וב-1995 מציגים את המגמה הזו. משקל היבוא בכלל ענפי הבנייה (למגורים ולמטרות אחרות) בסך כל הייבוא המתחרה של עץ ומוצרי לתשומות עלה במהלך התקופה פי שניים והגיע כמעט לרבע. במקביל, חלה עלייה דרסטית במשקל היבוא המתחרה בסך כל הייבוא של עץ ומוצרי על ידי כלל ענפי הבנייה: מ-22% ל-81% (לוח 6).

תרשים 6. התחלות, גמר וסך כל הבנייה (אלפי מ"ר)

מקור הנתונים: השנתון הסטטיסטי לישראל

נסכם ונאמר, כי שילוב מדיניות החשיפה עם תופעות נוספות, כגון שינויי מחירים עולמיים, שינויים דמוגרפיים ושינויים מבניים בענף העץ ומוצריו, השפיעו באופן בולט על הרכב היבוא לישראל.

ענפי טכנולוגיה עילית

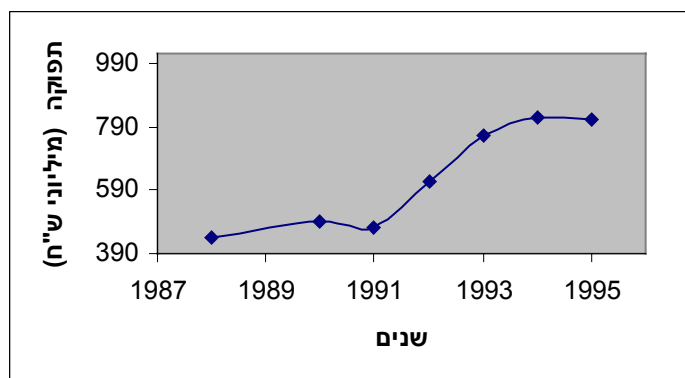
גם בענף התרופות נרשמה עלייה במשקל היבוא המתחרה – מרמה של 28.6% לרמה של 41.6% (נספח 2). סחורות המסווגות כתרופות אחרות והמהוות יבוא מתחרה עלו במשקלן בסך כל היבוא בענף מרמה של 9.6% לרמה של 28.2%. ענף התרופות דורש המון מחקר ופיתוח ועל כן התרופות מיוצרות במדינות עשירות, בעיקר ארצות השוק המשותף ואפס"א. מזה נובע, כי השפעת החשיפה על יבוא ממדינות "שלישיות" היא מזערית. הסיבה העיקרית לשינוי במשקל היבוא המתחרה טמונה בשינויים בהסדרים הקיימים בשוק הזה.

בענף הנדון נצפית עלייה במשקל היבוא המתחרה הן בקרב סחורות המיועדות לצריכה והן בקרב אלו שמיועדות לתשומות. משקל היבוא המתחרה בצריכה עלה מ-36.1% ל-46.1%. כנראה, עלייה זו מוסברת בעיקר בירידת המחירים העולמיים.

נתמקד בעליית משקל היבוא המתחרה לתשומות מ-27.4% לכ-41.2%. בתחום התשומות השינויים העיקריים היו קשורים ברכישת היבוא הזה על ידי ענף התרופות עצמו ומערכת הבריאות. משקל היבוא המתחרה בסך כל הרכישות של תרופות מייבוא על ידי ענף הבריאות עלה מ-27.3% ל-43.8%, כאשר חלקה של מערכת הבריאות⁸ בסך כל יבוא התרופות לתשומות עולה על 70%.

תרשים 7 מלמד על עלייה רצינית בתפוקה הגולמית של ענף התרופות הישראלי. אמנם בין 1994 ל-1995 נרשמה ירידה קטנה של פחות מ-1%, אך העלייה המצטברת במחירים הקבועים בין 1988 ל-1995 הייתה של 86%. תחילת שנות התשעים הצטיינה בצמיחה רצינית בענף התרופות. תופעה זו הצריכה יבוא רב של תשומות. גידול חל הן בסחורות המשלימות והן באלה המתחרות, אולם העלייה ביבוא המתחרה הייתה מהירה יותר, וכך, משקלו בסך כל יבוא התרופות על ידי תעשייה זו עלה מ-26.9% ל-35%.

תרשים 7. תפוקה גולמית במחירי גורמי ייצור בענף התרופות (מיליוני ש"ח, מחירי 1988)

מקור הנתונים: סקר התעשייה והמלאכה, 1995-1988
הערות: התאמת המחירים נעשתה לפי מדד מחירים סיטוניים של תפוקת ענף התרופות

השינוי במשקל היבוא המתחרה בענף **ציוד אלקטרוני** מ-49.1% ל-54.7% (נספח 2) ניתן להסבר בעיקר בשינויים טכנולוגיים שקרו. אין לחשיפה השפעה כלשהי על הרכב היבוא. רובו המכריע של היבוא מגיע לא ממדינות "שלישיות", אלא מארצות מפותחות. בין השנים גדל משמעותית משקלן של סחורות, כגון כבלים חשמליים, מעגלים מודפסים ומשולבים, מונוליתים דיגיטליים וחלקים לטלפונים.

⁸ מערכת הבריאות כוללת שירותי בריאות של מלכ"רים פרטיים וציבוריים, ושירותי בריאות ציבוריים ועסקיים.

משקל היבוא המתחרה בייבוא של ציוד אלקטרוני עלה (ראו לוח 7) בכל הייעודים, מלבד השקעה, והגיע לכ-43.6% בצריכה ולכ-71.3% בתשומות. ענפי הייעוד העיקריים אשר ייבאו ציוד אלקטרוני והיו המקור לרוב הגידול במשקל היבוא המתחרה הם: ענף הציוד האלקטרוני עצמו, הענף מכשירים מדויקים ואופטיים, הענף תחבורה אחרת והענף שירותים אחרים. עליות אלה מוסברות, לרוב, על ידי שינויים טכנולוגיים והתפתחות הכלכלה הישראלית בדרך שאפשרה את ייצור המוצרים האלה גם בארץ.

לוח 7 מציג שני מוצרים של תעשייה עילית. ניכר הגידול פי שניים בחלקם של מעגלים משולבים (סחורה מתחרה), דבר הנובע מהתפתחותו המואצת של ההיי-טק בישראל.

לוח 7. הרכב היבוא בענף הציוד האלקטרוני, 1988-1995 (אחוזים)

משקל:	1995	1988	
היבוא המתחרה בסך כל היבוא לצריכה להשקעה לתשומות	43.6	25.0	נספח 4
	31.5	34.6	
	71.3	63.4	
	92.0	67.4	
היבוא המתחרה בסך כל הייבוא של ציוד אלקטרוני: לענף עצמו			
לענף מכשירים מדויקים ואופטיים	98.6	64.5	
לענף תחבורה אחרת	85.2	71.8	
לענף שירותים אחרים	79.2	49.0	
ייבוא חלקים למחשבים בסך כל היבוא בענף	13.4	8.6	
ייבוא מעגלים משולבים ומיקרו מכלולים אלקטרוניים בסך כל הייבוא של ציוד אלקטרוני	18.2	12.4	

הערה: מקור רוב הנתונים הוא מאגר המידע של תחום תשומה-תפוקה, פרט לנתונים שמקורם צוין במפורש.

ענפים שבהם היבוא עתיר השקעה

בדיקה נוספת שנערכה נועדה לברר האם גידול בייבוא מוצרי השקעה הביא לשינוי בהרכב הייבוא, ואמנם, במקרים שבהם חלה ירידה במשקל היבוא המתחרה, מוסברת ירידה זו בגידול של ייבוא מוצרי השקעה, תוך גידול בחלקם של מוצרי השקעה משלימים. אמנם, מנספח 2 ניתן ללמוד כי **בענף הציוד החשמלי** חל גידול במשקל זה מ-59.7% ל-87.3%, אולם הסיבה לכך טמונה אך ורק בשינוי סיווגם של מנועים וגנרטורים, ערכות ייצור חשמל, שנאים, מכונות ומכשירים חשמליים, מכשירי איתות ומכשירי מיתוג. סיווגם של כל אלה שונה מיבוא משלים למתחרה. אם מנטרלים את השפעתו של שינוי זה, רואים שיש דווקא ירידה במשקל היבוא המתחרה לרמה של 39%. הצרכנים העיקריים של יבוא הענף הזה היו ענפי מוצרי מתכת ומכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני, ובנייה.

בענף **מוצרי מתכת ומכונות**⁹ חל גידול בחלקו של היבוא המתחרה מ-23% לכ-43%.

ירידה חדה אירעה במשקלו של היבוא המתחרה ביבוא לצריכה (לוח 8), אולם רוב הירידה ככולה מוסברת בתמורות שחלו בייצור של מכונות כביסה ותנורי מיקרוגל. שתי הסחורות הללו מהוות כחמישית מסך כל הייבוא של מוצרי מתכת ומכונות לצריכה פרטית. ב-1988 נפסק ייצורן של שתי סחורות אלה. כתוצאה מכך, שונה סיווגן מיבוא מתחרה ליבוא משלים.

התופעה הבולטת שלוח 8 מציג היא גידול במשקל ההשקעה בכל סוגי היבוא, כאשר העלייה ביבוא המשלים הנה של יותר מפי שניים. תופעה זו קשורה בתקופת הצמיחה שהגדילה את ההשקעות לצורך הרחבת הייצור. חלקו של היבוא המשלים בסך כל היבוא להשקעה קטן מכ-64% לכ-54%. ענף מוצרי המתכת הוא אחד מאלה שעליהם הוחלה תכנית החשיפה. על כן, אנו סבורים, כי הגידול בחלקו של היבוא המתחרה בסך כל הייבוא של מוצרי מתכת להשקעה קשור בתכנית החשיפה. לוח 8 מציג את שתי הסחורות העיקריות (מבנים, מכלים ומחברים מברזל) שהשפיעו בכיוון זה. בין מוצרי ענף המכונות ניתן למצוא מוצרים רבים שתצורתם גדלה כתוצאה משינויים

⁹ הסיבה לאיחוד שני ענפים אלה היא העברת מספר סחורות מענף מוצרי המתכת לענף המכונות. העברה זו, שאירעה בין 1988 ל-1995, עלולה הייתה לעוות את התוצאות. חיבור נתונייהם של שני ענפים אלה נטרל השפעה זו.

טכנולוגיים שאירעו. כדוגמה ציינו את מכונות הדפוס. היו גם שינויים בסיווג של מספר סחורות, כמו עגורנים או מנופי פישוק, אשר סווגו כיבוא מתחרה במקום כיבוא משלים.

לוח 8. חלקן של סחורות נבחרות וחלקה של ההשקעה בכלל היבוא בענף המתכת והמכונות (אחוזים)

מקור נתונים	1995	1988	
מאגר תחום ת"ת*	2.2	0.8	מכונות דפוס (יבוא מתחרה)
מאגר תחום ת"ת*	1.1	0.6	מחברים מברזל (יבוא מתחרה)
מאגר תחום ת"ת*	1.1	0.4	מבנים ומכלים מברזל (יבוא מתחרה)
נספח 4	66.9	90.7	משקל היבוא המתחרה: בצריכה פרטית
נספח 4	45.6	36.0	בהשקעה
נספח 4	38.1	16.2	בתשומות
נספח 5	40.9	20.7	השקעה כחלק: מסך כל היבוא
נספח 5	39.2	17.2	מהיבוא המשלים
נספח 5	43.1	32.5	מהיבוא המתחרה

* תשומה-תפוקה

משקל התשומות ירד הן בסך כל היבוא והן ביבוא המתחרה והמשלים. הירידה המשמעותית אירעה דווקא בחלקן של התשומות ביבוא המתחרה: מ-82.4% ב-1988 לכ-56.5% ב-1995 (נספח 5). גם ביבוא לתשומות גדל חלקן של היבוא המתחרה: המשקל הוכפל והגיע ל-38.1% נספח 4 מראה, כי משקל היבוא המתחרה ביבוא לתשומות עלה בצורה דרסטית בענף מוצרי המתכת. ההסבר לכך, כמו גם בנושא ההשקעה, הוא בתכנית החשיפה של ענף מוצרי המתכת. בניגוד לענף המתכת, בענף המכונות הסתמנה ירידה בחלקן של היבוא המתחרה ביבוא לתשומות.

מבחינתנו, הסיבה העיקרית לשינויים במשקל היבוא המתחרה בענפים אלה טמונה בשינויים טכנולוגיים מרשימים שעבר המשק הישראלי באותה התקופה. אופי הצמיחה (שהייתה מוטת השקעה) גרם לכניסת מוצרי השקעה רבים. עלייה גדולה שהגיעה מבריה"מ הצריכה הגדלה של כמות ההון הפיזי שלרשות המשק. את התמורות בענף המתכת אכן מייחסים לתכנית החשיפה. כפי שהוזכר לעיל, ענף המתכת צורף מסיבות מסוימות לענף המכונות. על כן מצאנו לנכון להתייחס אליו באופן מיוחד.

לסיכום נאמר, שהחשיפה נתנה את אותותיה בעיקר בענפים המסורתיים, כמו טקסטיל, הלבשה, עץ ומוצרי, ונייר וקרטון. בענפים אחרים השינויים הטכנולוגיים והדמוגרפיים הם המקור העיקרי למה שקרה בהרכב היבוא המתחרה.

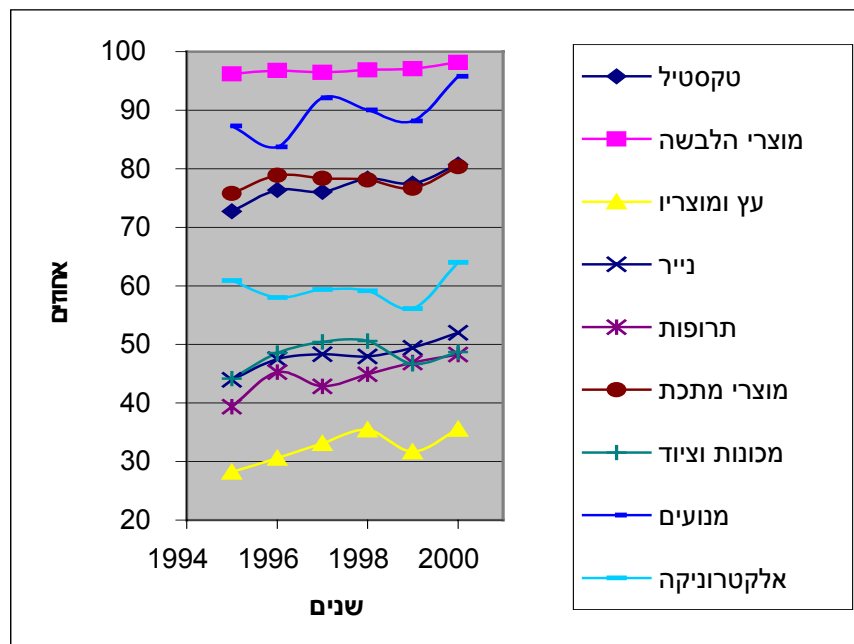
השוואה בין 1995 ל-2000

בטרם נפרוש את התפתחותו של הרכב היבוא מ-1995 עד 2000, חשוב לנו לחזור ולציין את הדבר הבא. ההשוואה בין 1988 ל-1995 נעשתה באמצעות נתוני לוחות תשומה-תפוקה לשתי השנים, ואילו ההשוואה לתקופה שבין 1995 ל-2000 בוצעה על בסיס חומר הגלם של סחר חוץ, בלי לכלול את תיקוני תשומה-תפוקה ל-1995.

תרשים 8 מציג את השינויים במשקל היבוא המתחרה בענפי המשק הנבחרים בין 1995 ל-2000. לפירוט מלא עיינו בנספח 3. בסך כל היבוא בענפי החקלאות והתעשייה נצפית עלייה מתמדת במשקל היבוא המתחרה. העליות הגדולות ביותר אירעו בעיקר בין 1995 ל-1996 ובין 1999 ל-2000. להלן מוצגים ניתוחי השינוי לפי ענפים.

בדיקת השינויים ברמת הייעודים מצביעה על גידול במשקל היבוא המתחרה הן בסך כל היבוא לצריכה, הן בסך כל היבוא לתשומות והן בסך כל היבוא להשקעות. כפי שניתן ללמוד מלוח 9 השינויים בתשומות ובהשקעות היו יותר משמעותיים מאשר בצריכה הפרטית. חלקם של הייעודים בסך כל היבוא לא השתנה במיוחד, למרות סטיות זמניות כאלה או אחרות.

תרשים 8. השינוי במשקל היבוא המתחרה, 1995-2000

מקור הנתונים: נספח 3

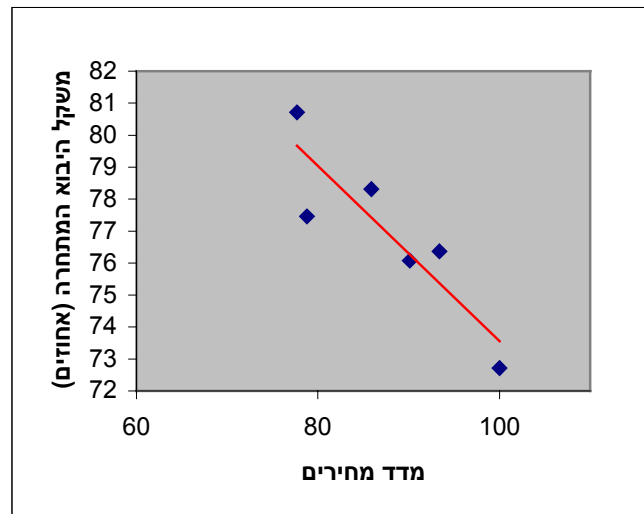
לוח 9. משקל היבוא המתחרה, לפי ייעוד, 1996-2000 (נספח 6) (אחוזים)

1996	1997	1998	1999	2000	
77.8	77.9	78.7	78.3	79.3	צריכה פרטית
58.9	57.5	57.5	60.0	62.6	תשומות
38.3	42.2	43.8	42.5	41.0	השקעות

ענפים מסורתיים

נספח 3 מלמד על מגמה די מתמדת של גידול במשקל היבוא המתחרה בסך כל ייבוא הטקסטיל לישראל. בין 1995 ל-2000 עלה משקל זה מ-72.7% ל-80.7%. במחירי פאש בייבוא טקסטיל חלה ירידה מצטברת של כ-22%. מקדם המתאם של פירסון בין השינוי במחירי היבוא באותה התקופה לבין השינוי במשקלו של היבוא המתחרה שווה לכ-0.89-. תרשים 9 מציג גם את דיאגרמת הפיזור, כאשר מדד מחירי היבוא הנו משתנה המסביר את השינוי במשקל היבוא המתחרה. גם כאן ניתן לראות קשר אמיץ בין שני המשתנים. מכל הניתוח הזה עולה המסקנה שקיימת השפעה חזקה של מחירי היבוא על משקל היבוא המתחרה. צמיחת תעשיית הטקסטיל בדרום-מזרח אסיה, ובייחוד בסין, גרמה לצניחה רצינית במחירים עולמיים. מערכת ההגנה על הייצור המקומי התרופפה, וכך לא יכלה לנטרל את השפעת המחירים העולמיים על הכמות המיובאת.

תרשים 9. הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף הטקסטיל למחיריהן, 2000-1995

במהלך התקופה, העלייה החדה ביותר חלה במשקל היבוא המתחרה בין 1995 ל-1996 – עלייה של 5%. במקביל, ירד מדד מחירי היבוא בחו"ל בכ-7%. שיעורי המכס היו עדיין די גבוהים. למשל, ב-1996 הטילו מכס על חוטים בשיעור של 26% מערכם. מכס יחסית גבוה היה גם על בדים, אולם כל אלה לא הצליחו לעצור את העלייה הגדולה במשקלו של היבוא המתחרה. הסחורות שייבואן עלה משמעותית הן בערכו המוחלט והן במשקלו בסך כל היבוא הוצגו בלוח 10.

בשנת 2000 הגיע תהליך החשיפה של ענף הטקסטיל לסיומו, ואכן, למרות שמחירי היבוא ירדו אך ב-1.3%, משקל היבוא המתחרה עלה מ-77.5% ל-80.7%. כנראה, שכאן הייתה השפעה של החשיפה בלבד. בין 1999 ל-2000 בולטת העלייה בחלקן של סחורות כמו חולצות T או בדים בלתי מולבנים ובדים ארוגים.

לוח 10. שינוי במשקל של סחורות טקסטיל נבחרות בכלל היבוא (אחוזים)

2000	1999	1996	1995	
2.6	1.8	0.8	0.1	לבידים לא מוספגים
2.6	1.8	0.4	0.0	בדים שעירים מכותנה
				תחבושות, טמפונים
				וחיתולים
		0.8	0.1	עשויים שמשקלם בין 25
0.8	0.5	1.9	1.5	חולצות T וגרביים סינתטיים

מקור הנתונים: מאגר מידע של גף תשומה-תפוקה

מניתוח השינויים של הרכב יבוא הטקסטיל ברמת הייעודים עולה, כי החלק העיקרי של סך כל היבוא היה של יבוא לתשומות, אולם משקלה של הצריכה הלך וגדל במשך השנים 2000-1996 מתוך סך כל היבוא המתחרה. משקל זה עלה מ-28.7% ב-1996 ל-38% ב-2000, תוך ירידה מקבילה במשקל התשומות מ-70.6% ל-61.3%. למרות שכבר ב-1996 משקל היבוא המתחרה היה גבוה בסך כל היבוא לצריכה, המשיך משקל זה לעלות מ-97% ב-1996 ל-98.3% ב-2000. גם ביבוא לתשומות גדל משקל היבוא המתחרה מ-70.1% ל-72.6%. גידול כה משמעותי בחלקה של הצריכה ובחלקו של היבוא המתחרה בכלל היבוא מחזק את טענתנו בנוגע לקשר בין משקל היבוא המתחרה לבין מדיניות החשיפה: צמצום הפעילות של ענף הטקסטיל בעקבות כניסת יבוא זול מחו"ל הקטין את צריכת התשומות והגדיל את ייבוא הטקסטיל לצריכה.

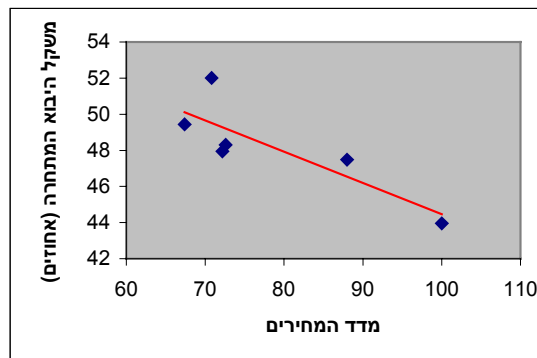
בענף מוצרי ההלבשה משקל היבוא המתחרה כבר ב-1995 היה גבוה למדי – 96.21%. בשנת החשיפה האחרונה הוא אף עלה ל-98.13%.

משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא לצריכה גדל כאן במידה המתונה ביותר מאחר שכבר ב-1996 משקלו היה גדול – 97.8%. לעומת זאת, משקל היבוא המתחרה של מוצרי ההלבשה בסך כל ייבוא ההלבשה לתשומות גדל באופן ניכר מ-60.9% ב-1996 ל-82.6%.

בענף נעליים, עור ומוצרי לא נרשם שינוי של ממש במשקל היבוא המתחרה מאחר שזה היה עוד קודם לכן 98%-99%. תופעה מעניינת וצפויה הנה עליית משקל הצריכה בסך כל היבוא המתחרה: מ-80.7% ב-1996 ל-87.1% ב-2000. דבר זה מעיד על המשך הירידה בפעילות הכלכלית של הענף המקומי בעקבות סיום תכנית חשיפתו בספטמבר 1996, ואכן העלייה המשמעותית במשקל הצריכה התרחשה דווקא באותן השנים: מ-80.7% ב-1996 ל-86.5% ב-1998.

לאורך התקופה הנסקרת גבוה היה המתאם השלילי בין מחירי היבוא לבין משקלו של היבוא המתחרה **בענף נייר וקרטון**. מקדם המתאם של פירסון שווה ל-0.84-. דיאגרמת הפיזור (תרשים 10) מצביעה גם היא על קשר אמיץ בין שני המשתנים. מחירי היבוא בענף זה ירדו תוך שש השנים הנחקרות בכ-30%, וזאת לעומת העלייה החדה שחלה ב-1994-1995. העלייה במשקל היבוא המתחרה הייתה מ-44% ל-52%. חשיפת הענף הסתיימה כבר ב-1996. על כן השינויים שקרו במהלך רוב התקופה קשורים יותר בשינויי מחירים עולמיים. כמובן, שהיעדר הגנות ופיקוח החרף את השפעת השינוי על מחירי היבוא.

תרשים 10. הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף הנייר והקרטון למחיריהן, 2000-1995

פרק הזמן שבו אנו דנים התאפיין בגידול עוד יותר מהיר (לעומת 1988-1995) בצריכת מוצרי הנייר בעקבות התפתחות ענף המחשבים. למשל, בין 1995 ל-1996 חלקו של נייר לשימושים גרפיים בסך כל הנייר המיובא עלה מ-3.8% ל-4.9%. באותן השנים צנחו גם מחירי היבוא ב-12%, במקביל לעלייה במשקל היבוא המתחרה מ-43% לכ-47.5%. העלייה במשקל היבוא המתחרה בין 1998 ל-1999 הייתה מכ-48% לכ-49.5%, ואילו מחירי היבוא ירדו ב-7%. למרות שבשנת 2000 נרשם תיקון מסוים במחירי היבוא (הם עלו ב-5%), משקל היבוא המתחרה המשיך לעלות. כנראה, היותה של שנת 2000 שנת צמיחה מרשימה, במיוחד בתחום העסקים הצורכים נייר, תרמה לייבוא המוגבר של הנייר.

בחינת התפלגות הרכב היבוא על פי ייעודיו השונים מחזקת את הטענה שלנו על גידול מוגבר של צריכת הנייר כמוצר סופי. אמנם, משקלו של היבוא המתחרה בסך כל ייבוא הנייר לצריכה לא השתנה ממש (עלה מ-98.1% ל-99%), אולם משקל הצריכה בסך כל היבוא המתחרה גדל מ-11.7% ל-16.1%. גם משקל היבוא המתחרה בסך כל ייבוא הנייר לתשומות גדל מ-44.5% ל-47.7%. גם כאן אנו מסבירים זאת, בין היתר, בהשפעה של השינויים הטכנולוגיים שעליהם דובר לעיל (חדירה מסיוות של מחשבים).

כפי שצוין קודם, **ענף העץ ומוצרי עבר תהפוכות רבות במהלך שנות התשעים**. תהליך החשיפה בו הסתיים ב-1998. במשך 1995-2000 ירדו מחירי היבוא גם בענף זה בכ-28%. מקדם המתאם של פירסון היה אמנם נמוך – 0.65-. משקל היבוא המתחרה בענף המשיך לעלות, כאשר העלייה המצטברת בין 1995 ל-2000 הייתה של 25.8% – מ-28.22% ל-35.51%. כל זאת, על אף המשבר הכבד שהחל לפקוד את ענף הבנייה במהלך אותה התקופה (לקראת סוף שנות התשעים).

במרוצת הזמן נרשמו בענף העץ גם סטיות ממסלול החשיפה. כך, למשל, יצרני העץ קבלו בפני משרד האוצר על ירידה חדה מדי במחירי הלבידים. כתוצאה מכך, שוכנעו מקבלי ההחלטות להנהיג ב-1998 את היטל הבטחה, ואכן, משקל היבוא המתחרה ירד באופן חד מ-35.4% ל-31.7%. זאת, למרות ירידה של 5% במחירי היבוא שאירעה בעקבות המשבר בדרום-מזרח אסיה והוזלת

מחירי ההובלה משם, כתוצאה מכך. מתוך עיון בנתוני הסחורות שמשקלן ירד בסך כל יבוא הענף, עולה, כי חלקם של הסוגים העיקריים של עץ לבד קטן מ-9.8% ל-6.6%, אולם לא עלה בכוחו של היטל בטחה כדי לשנות את מגמת העלייה ביבוא מתחרה לטווח ארוך. כבר בשנת 2000, לאחר שפג תוקפו של ההיטל בספטמבר 1999, עלה משקל זה אף על משקלו ב-1998 והגיע לכ-35.5%. משקלו של העץ הלבד לסוגיו השונים עלה ל-11.5%. על כן נכון לסכם ולומר, כי מדיניות החשיפה בשילוב עם ירידת המחירים בעולם הביאו לשינוי חד בהרכב היבוא בענף העץ.

ניתוח ההתפתחויות ביבוא של הענף לפי ייעודים אפשר לגלות תוצאות מעניינות. משקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא לצריכה שמר על יציבות, תוך ירידה זמנית מ-94.5% ב-1996 ל-90.9% ב-1997, וחזרה לרמה של 93.6% ב-2000. גם במשקלה של הצריכה בסך כל היבוא המתחרה לא רואים שינוי, להוציא עלייה קלה במשקל זה ב-1998-1999 בעקבות היטל בטחה שעליו דובר לעיל. כל זה מעיד כי ענף מוצרי העץ הצליח לשמור על פלח השוק שלו ואף להגדילו במקצת למרות תכנית החשיפה. אנו אף נכונים לשער, כי הדבר קרה דווקא הודות לחשיפה, מאחר שזו הוזילה פי שלושה את מחירי הלבדים (חומרי גלם למוצרי עץ ורהיטים) ושיפרה את מצבן של תעשיות מקומיות בתחום מוצרי העץ בתחרות העולמית.

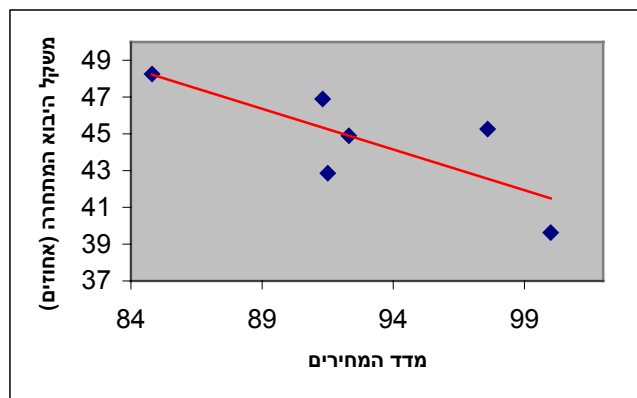
בענף הרהיטים לא נמצא שינוי כזה או אחר בהרכב היבוא. הדבר תקף גם לניתוח ברמת הייעודים.

ענפי טכנולוגיה עילית

גם בענף התרופות נרשמה ירידה במחירי היבוא. בין 1995 ל-2000 הירידה המצטברת הייתה של 15%. משקל היבוא המתחרה בענף עלה מ-39.6% ל-48.25%. מקדם המתאם של פירסון היה 0.77-. דיאגרמת הפיזור שבתרשים 11 תומכת בקשר זה.

כפי שכבר צוין בסעיף הקודם, תרופות מגיעות ארצה מארצות מפותחות שעמן יש לישראל הסכמי סחר. רק כ-1% מסך כל היבוא בענף זה הגיע ב-1995 מהארצות ה"שלישיות". על כן, השפעת החשיפה אמורה להיות מזערית. מכאן, שאת העליות החדות במשקל היבוא המתחרה בענף ניתן לייחס לשינוי המקביל במחירים העולמיים. בין 1995 ל-1996, כאשר משקל היבוא המתחרה עלה בכ-14% (מ-39.36% ל-45.26%), הייתה עלייה של 19% במשקלן של תרופות אחרות במנות מדודות או באריזות למכירה קמעונית (מ-25.7% ל-30.7%). גדל גם היבוא של אנטיביוטיקה מ-0.4% ל-0.9%.

תרשים 11. הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף התרופות למחיריהן, 2000-1995

העיון בהרכב היבוא לפי ייעודים מראה על יציבות יחסית על פני השנים למרות תנודות זמניות לכיוון זה או אחר. התופעה היחידה שמצאנו לנכון לציין הנה עלייה במשקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא לתשומות מ-42.6% ל-46.2%.

בענף רכבים אלקטרוניים וציוד תקשורת אלקטרוני עליית משקלו של היבוא המתחרה מ-60.88% ב-1995 לכ-64.00% ב-2000 מוסברת בעיקר בטכנולוגיות חדשות שיצרו צרכים חדשים אצל הצרכנים. גם התפתחות שוק השיחות בטלפונים הסלולריים והוזלה של מחירי שיחות הטלפון גרמו לרכישת מוצרים מסוימים ללא כל קשר למדיניות החשיפה. כך, למשל, משקלם של מכשירי טלפון סלולריים (יבוא משלים) בסך כל היבוא עלה מ-10.5% ב-1996 לכ-20% ב-1999 (לעומת ירידה במכשירי תקשורת אחרים¹⁰ [יבוא משלים] מ-13.7% ל-8.1% באותה התקופה). גם משקלם של חלקים מסוימים למכשירים כמו טלוויזיות וציוד וידאו¹¹ עלה מ-3.1% ל-6% בין 1996 ל-1999, במסגרת העלייה המתמדת בצריכת מכשירי טלוויזיה ווידאו שנמשכת בשנים האחרונות.

ענפים שבהם היבוא עתיד השקעה

משקל היבוא המתחרה **בענף מכונות וציוד** עלה אמנם מ-39.15% ב-1995 ל-40.11% ב-2000, אולם במהלך התקופה היו בו תנודות לשני כיוונים. בחינת השינויים לעומק מצביעה על היעדר קשר של ממש בין החשיפה להרכב היבוא. כך, למשל, בין 1995 ל-1996 החל ייבוא מזגני רכב לישראל.¹² סחורה זו מסווגת אצלנו כיבוא מתחרה, דבר המסביר את עליית משקלו של היבוא המתחרה בסך כל יבוא הענף מ-39.15% ב-1995 ל-39.97% ב-1996. הסיבה לשינוי כה משמעותי בייבוא מזגני רכב טמונה בפטור ממס שהיה למזגני רכב שהובאו בנפרד מהרכב, לעומת המס שהוטל על המזגנים שהובאו עם הרכב. לאחר תיקון עיוות זה בסוף 1996 קטן חלקו של ייבוא מזגני רכב במידה משמעותית.

רוב רובם של השינויים **בענף המכונות והציוד** קשור בצורכי התעשיינים. למשל, הבאה של טורבינות מסוגים שונים או צמצום בייבוא המשלים של מכונות ומכשירים מהסוג המשמש לייצור בתעשייה בין 1996 ל-1997 מ-4% ל-2.3% מסך כל היבוא מגדיל את משקל היבוא המתחרה.

עלויות שאירעו בין 1998 ל-1999 במשקלות של סחורות יבוא משלים הורידו באופן בולט את משקל היבוא המתחרה ב-1999. לאחר שמשקלות אלו ירדו שוב ב-2000, משקל היבוא המתחרה חזר ועלה. בלוח 11 הצגנו רשימה של סחורות נבחרות שמשקלן בסך כל יבוא הענף עלה בין 1998 ל-1999. גם שם מדובר בסחורות הנרכשות לצורכי התעשייה. ניתן, כמובן, לטעון שהחשיפה היא גורם המדרבן את תעשיית הטקסטיל להתייעל ולרכוש את המכונות לסריגה. אותו הדין גם לגבי תעשיות אחרות, אולם אלו כבר השפעות עקיפות חד-פעמיות המגדילות דווקא את היבוא המשלים.

לוח 11. השינויים במשקלן של סחורות משלימות נבחרות בכלל היבוא בענף המכונות והציוד, 1999-1998

1999	1998	
0.9	0.3	כבשנים ותנורים אחרים שמשקלם עולה על טון אחד
1.2	0.6	מכונות לסריגה עגולה בעלות גליל שקוטרו עולה על 165 מ"מ
4.4	0.7	מכונות כלים לצריבה יבשה
1.9	0.2	מכונות השחזה או ליטוש אחרות
4.7	3.6	מכונות ומכשירים מהסוג המשמש לייצור בתעשייה

מקור הנתונים: מאגר מידע של גף תשומה-תפוקה

על כן לא עלה בידינו לקבוע באופן חד-משמעי, האם מדיניות החשיפה היא הגורם שהשפיע על הרכב היבוא בענף המכונות והציוד.

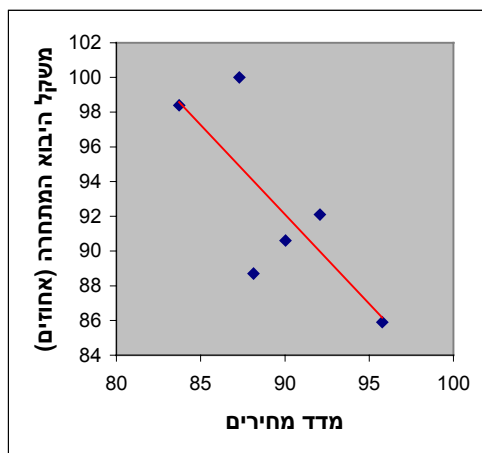
נציין, כי מבחינת הרכב ייעודי היבוא לא נמצא שינוי כלשהו לאורך השנים.

¹⁰ כמו פקסימיליה, טלפרינטרים ומיתוג טלפוני.

¹¹ חלקים המוגדרים בסיווג של המכס כ"חלקים אחרים".

¹² ב-1996 החלה סחורה זו להוות כ-2% מסך כל יבוא הענף.

תרשים 12. הקשר בין משקלן של סחורות היבוא המתחרה בענף המנועים החשמליים למחיריהן, 1995-2000

בענף המנועים החשמליים נצפתה עלייה במשקלו של היבוא המתחרה מ-87.3% ב-1995 ל-95.77% ב-2000. בדיקת הזיקה בין חלקו של היבוא המתחרה לשינויים במחירי היבוא גילתה קשר שלילי ברור: מקדם המתאם של פירסון שווה ל-0.77-. גם דיאגרמת הפיזור שבתרשים 12 מחזקת את טענת הקשר בין שני המשתנים. במהלך התקופה ירדו מחירי היבוא ב-14%. מאחר שענף זה לא היה במוקד מדיניות החשיפה, לא נראה קשר בין משקל היבוא המתחרה לבין מדיניות זו. גם במגזר זה נרשמה עלייה חד-פעמית בערכן של סחורות יבוא. בין אלה בולטים במיוחד אביזרים לייצור חשמל ולחלוקתו. יש לציין, כי נמנענו מפירוט יתר של סחורות כדי לשמור על חסינות מידע. רואים, שכמו בענף מכונות וציוד, גם בענף הנדון ישנן סחורות שכמותן גדלה באופן זמני כדי לספק צרכים כאלה או אחרים של מפעלים מסוימים.

הבדיקות והניתוחים שבוצעו בפרק הנוכחי מלמדים אותנו, שכמו בסעיף הקודם, מדיניות החשיפה השפיעה בצורה זו או אחרת בעיקר על תעשיות מסורתיות. שינוי ברמת המחירים בעולם פעל במקרים רבים גם הוא באותו הכיוון. בתעשיות עתירות הטכנולוגיה נרשמה העלייה במשקל היבוא המתחרה, בעקבות הצרכים החדשים שיצרו טכנולוגיות אלה. במספר ענפים שינויי הרכב היבוא מוסברים באמצעות רכישות חד-פעמיות לצורך השקעה שביצעו מפעלים וחברות מסוימים.

ג. מגבלות הניתוח

לא מצאנו הסברים לשינויים בכל ענפי המשק. למשל, ויתרנו על בדיקה של ענף החקלאות, מאחר שהלה לא היה נתון לחשיפה של ממש בתקופה הנחקרת וגם הייבוא של מוצריו תלוי היה במידה רבה ביבול המקומי: בשנות יבול דל הממשלה מאפשרת יבוא ללא מכס במטרה לשמור על רמת מחירים נאותה. לא נבדקו ענפי עיבוד המזון כיוון שחשיפתם הייתה גם היא בחיתוליה. סקירת ענפי התעשייה הכבדה הייתה, בעינינו, חשובה פחות, כי, כאמור, מדיניות החשיפה, לרוב, לא הייתה רלוונטית לגביהם.

גם בנוגע לענפים שסקרנו, לא תמיד עמד לרשותנו הזמן והמידע המספיק לניתוח מעמיק יותר מזה שבוצע.

כפי שניתן היה להבין מעבודתנו, סדרות נתוני משקל היבוא המתחרה היו קצרות למדי: מקסימום 6 תצפיות לסדרה. הרצת מודל אקונומטרי פשוט ביותר דורשת 25-30 תצפיות, לפחות (וזאת ללא התאמות בשל אי-יציבות של סדרה). הרצת מודל כזה יכולה אולי לאפשר לנו בדיקה מעמיקה יותר של הנושא ומציאת הסברים נוספים לשינויים במשקל היבוא המתחרה. יחד עם זאת, נציין כי בכמה מקרים אכן התבצע שימוש בכלים אקונומטריים בסיסיים, כמו דיאגרמות

פיזור ומקדם המתאם של פירסון. בתקופת המחקר הראשונה בדיקות כאלה לא נעשו עקב מיעוט תצפיות – נתונים לשנתיים בלבד.

עקב שינויים אשר אירעו במהלך הזמן (במיוחד בין 1988 ל-1995) בסיווג של סחורות ליבוא המתחרה וליבוא המשלים שובשה המשכיות הסדרות. אמנם במקרים של סטיות בולטות במיוחד נעשו התיקונים הנדרשים, אולם לעתים ויתרנו על התיקון מסיבות של מחסור בזמן והשפעה שולית.

במספר מקרים הסיווג של סחורות מסוימות או תת-ענפים שלמים שונה מענף לענף. לעתים, לרוב בהשוואה בין 1988 ל-1995, נאלצנו לאחד מספר ענפים: מוצרי מתכת ומכונות וציוד, למשל. איחוד זה פגע באפשרות לערוך בדיקה ברמה מפורטת מספיק וגרם לקיזוז של שינויים כאלה או אחרים.

על כן, יש חשיבות לבדיקות המשך כדי להתגבר על הבעיות שהוזכרו לעיל. בדיקות אלה עשויות הן לסייע לנו להבין בצורה טובה יותר את פעילות המשק הישראלי והן לשפר את איכות הנתונים הנמצאים בידי מחלקותיה השונות של הלמ"ס.

נוסיף ונאמר, כי דרך בדיקה נוספת של השפעת תכנית החשיפה על הרכב היבוא היא באמצעות ניתוח שינויים ביבוא מארצות "שלישיות" (שעמן אין לישראל הסכמי סחר).

III. סיכום

במחקר זה הוצגה התפתחות היבוא לישראל בין 1988 ל-2000, תוך ניסיון למצוא הסברים כאלה או אחרים לשינויים בהרכב היבוא לפי ענפי מקור וייעוד. עיקר הדגש הושם על מדיניות החשיפה ליבוא מארצות "שלישיות". לא היה בכוונתנו לבחון את החסרונות או את היתרונות של מדיניות החשיפה. ניסינו לחקור בצורה אובייקטיבית את השפעתה של תכנית זו על הרכב היבוא. תוצר לוואי של בדיקה זו היה הצגה של שינוי בהיקף הפעילות של ענפים מסוימים.

במהלך העבודה הכנסנו גם שיפור מסוים של בסיס הנתונים המצוי בידינו, כולל תיקון מספר נתונים, במיוחד בכל הנוגע לסיווגן של סחורות. במהלך עבודה זו היה צורך לתקן את המידע בתחום היבוא שמצוי ברשות אגף עסקים-כלכלה ואגפים אחרים.

כאן הצגנו את הדרכים והשיטות שבהן ניתן להשתמש בנתוני הלמ"ס ולעבדם, שכן מידע רב הנמצא בידי ארגון כלמ"ס לא פתוח לקהל הרחב. רק תוצרים סופיים שלו ניתנים להצגה לציבור. שימוש במידע מסווג זה אפשר לנו להתעמק בנושאים, שבהם גורמים אחרים מנועים מלעסוק בהרחבה עקב מחסור במידע.

במהלך המחקר התגלתה השפעה הולכת וגוברת של מדיניות החשיפה על הרכב היבוא, בעיקר בענפים המסורתיים. השפעה זו התקיימה בשילוב עם ירידת מחירים בעולם. משקל היבוא המתחרה בענפים טקסטיל והלבשה, עץ ומוצרים, נייר וקרטון, עור ומוצרים ועוד עולה כמעט לאורך כל תקופת החשיפה. העלויות מתבטאות במשקל היבוא המתחרה בסך כל היבוא הן ברמה של ענפי מקור והן ברמה של ייעודים. בזו האחרונה בלטה גם עלייה במשקל הצריכה לעומת משקלן של ההשקעה והתשומות.

נציין, כי בענף העץ ומוצרים אמנם לא חל שינוי של ממש במשקלה של הצריכה בסך כל היבוא המתחרה. ההסבר מצוי בהגברת ייבוא הלבדים (יבוא מתחרה) לתעשיות מוצרי העץ. עליית התפוקה בתעשיות מוצרי העץ לעומת דעיכת תעשיות לבידי העץ היא ממאפייני תכנית החשיפה. תכנית זו הוזילה מאוד את מוצרי הביניים ליצרנים מקומיים, אולם בכך היא פגעה ביצרני לבידי העץ. על כן, דוגמה זו מראה, כי אחת המטרות של תכנית החשיפה, הוזלת מוצרי ביניים, אכן הושגה. מחירי הלבדים ירדו אכן ביותר מפי שלושה.

ניסיונות לבלום את הפגיעה בענפים, כמו עץ לבד, באמצעות צעדים זמניים לא נשאו פרי. זאת, כנראה, מאחר שלשארל אין יתרון יחסי בייצור מוצרים כגון אלה. בתחום מוצרי הטקסטיל נתגלו בעיות גם כן. תעשיות אלה אינן מסוגלות לנצח בתחרות המבוססת על מחירים, אלא רק בכזו הנסבה על איכות ויחוד.

שינויים אחרים במשק (כמו שינויים טכנולוגיים), שלא קשורים במדיניות החשיפה באופן ישיר, גם הם הטביעו את חותמם על הרכב היבוא. השפעות אלו היו אופייניות יותר לענפי טכנולוגיה עילית ולענפים מתקדמים אחרים.

שינויים בהרכב היבוא בענף התרופות, למשל, קשורים בהתפתחות המוצלחת של ענף התרופות המקומי.

משקל ההשקעה הלך וגדל לאורך הזמן בייבוא של מוצרי ענפים, כגון מנועים חשמליים ומכונות וציוד. עקב ייבוא מוצרי השקעה רבים של ענפים אלה השתנה בתקופות מסוימות גם היחס בהרכב היבוא, שבו גדל חלקו של היבוא המשלים, שכן סחורות השקעה רבות הן משלימות. על כן בענפי המנועים החשמליים והמכונות והציוד לא מצאנו קשר כלשהו בין החשיפה לשינויים בהרכב היבוא.

חידושים טכנולוגיים וצורכי מודרניזציה של התעשיות המסורתיות (כדי להתמודד בתנאים החדשים) גרמו גם הם לשינויים בהרכב הייבוא של מוצרי הטכנולוגיה העילית. נוסף לכך, השפעות אלו שינו את דפוסי הצריכה בענפים המסורתיים, כגון ענף הנייר. כניסת המחשבים לכל בית ומשרד גרמה להגברת ייבואם לישראל.

כפי שכבר הוברר לא פעם, לא פירשנו את כל השינויים בכל הענפים. גם בתחומים שטיפלנו בהם יש מקום לבדיקות נוספות. חלק מהמסקנות שהסקנו הוא יותר בגדר הערכות המבוססות על

המידע שבידינו ופחות קביעות מדעיות חד-משמעיות. מגבלות הזמן והיעדר מידע מספיק במצבים מסוימים אפיינו את העבודה לאורך כל הדרך.

לסיכום, נאמר כי מדיניות החשיפה אכן השפיעה על המשק הישראלי, וזה, מן הסתם, לא מפתיע. תכנית זו באה במסגרת הרוח הכללית של ליברליזציה ופתיחות. התכנית שינתה את דפוסי הצריכה של הצרכנים ואת דפוסי הייצור של התעשיות הנחשפות. היו לה גם השפעות עקיפות על שאר המשק. התכנית, כמו כל ניסיון להביא שינוי, גרמה לזעזועים ולבעיות בכלכלה, בעיקר בתחום התעסוקה. חלוקת משאבים מחדש הנה תהליך האורך זמן וכדאי לממשלה לסייע לפתור את הכשל שנוצר בשוק, תוך שמירה קפדנית על עקרונותיה ורוחה של תכנית החשיפה.

ביבליוגרפיה ומקורות הנתונים

ביבליוגרפיה

1. בן-יוסף, תמר. "למי בכלל אכפת מהטקסטיל". **גלובס**, 7-8/2/2001, עמ' 59.
2. גבאי, יורם. "זכות החשיפה". **גלובס** (אינטרנט), 21/2/2002.
3. גבאי, יורם, ורפאל, רוב. "מדיניות החשיפה ליבוא וביטול תחליפי הפיחות: השלכות על המשק הלאומי", **ממעורבות ממשלתית לכלכלת שוק – המשק הישראלי 1985-1998**. אבי בן-בסט (עורך). תל-אביב: עם עובד, 2001, עמ' 343-381.
4. גולובינסקי, שלומי. "עשר השנים הרעות של מורי ארקין". *The Marker*. פברואר 2002, עמ' 100-96.
5. מלץ, גידי. "החשיפה ליבוא מתקדמת – אבל לאט". **הארץ**, 27/8/1993.
6. משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה. **דו"ח שנתי** לשנים 1991-2000. ירושלים, 2001-1992.
7. קורן, אורה. "שדרוג טכנולוגי למניעת פיתורים". **הארץ** (אינטרנט), 4/2/2002.
8. Firoz, A.S. "Increased Steel Imports May Shorten American Dream". *India Infoline*, (internet) 1/4/2000.

מקורות הנתונים (מלבד המאגרים הפנימיים של אגף עסקים וכלכלה)

1. הלמ"ס. **השנתון הסטטיסטי לישראל**. ירושלים, 1988-1997.
2. הלמ"ס. **סטטיסטיקה של סחר חוץ: יבוא**, 1988. ירושלים, 1989.
3. הלמ"ס. **סטטיסטיקה של סחר חוץ: יבוא**, 1999 (תקליטור). ירושלים, 2000.
4. הלמ"ס. **סקרי התעשייה והמלאכה** לשנים 1988-1995. ירושלים, 1998-1991.
5. הלמ"ס. **לוחות תשומה-תפוקה**, 1988. ירושלים, 1994.
6. הלמ"ס. **לוחות תשומה-תפוקה**, 1995. ירושלים, 2002.
7. משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ. **תעריף המכס ומס קנייה**, 1988. ירושלים, 1988.
8. משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ. **קובץ התקנות: שיעורי מכס, מס קנייה ותשלומי חובה**. ירושלים, 1988.
9. משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ. **סרטי יבוא** לשנים 1996-2000. ירושלים, 1997-2001.

נספח I. הכנת בסיס הנתונים

א. סיווג הסחורה – הגדרות, תהליך ובעיות

סיווג יבוא הוא תהליך ארוך, שכן עלינו לטפל בסדר גודל של כ-8-9 אלפי סחורות. העבודה הנרחבת במיוחד נעשתה ב-1988 וב-1995. רשימת סחורות שהתקבלה מהמכס ב-1988 דרשה טיפול מיוחד, שכן לקראת שנה זו חל במכס מעבר לסיווג בין-לאומי חדש. התעריף הקודם בן 8 הספרות כלל 4,500 סחורות בלבד. מספר זה גדל ל-13,000 סחורות בסיווג החדש. בנוסף, ב-1993 יצא לאור הסיווג האחד החדש של ענפי כלכלה. על כן סיווג המשכי, על בסיס הנעשה בשנים קודמות (לפני השינויים), הוא בעייתי. עבודה יסודית ביותר בוצעה באגף עסקים וכלכלה גם ב-1995. בחלקה הלא-מבוטל של העבודה הסתמכנו על תוצאות אלו לגבי השנים המאוחרות יותר שנסקרו. בחלק אחר – היה עלינו לבצע בדיקות וניתוחים משלנו.

להלן נציג את הקריטריונים העיקריים אשר שימשו אותנו בסיווג.

ב-1988, כמו גם ב-1995, עמדו לרשותנו נתונים על ייצור מקומי (סקר התעשייה, המוצרים והחומרים לשנים 1988 ו-1995). יחד עם זאת, עמדה בפנינו בעיה: סחורות הייבוא פורטו ברמה של 8 ספרות, ואילו סחורות הייצור – ברמה של 4 ספרות. לצורך יצירת התאמה נאותה בין הנתונים, היה עלינו לקבץ את סחורות הייבוא לרמה של 4 ספרות. בפעולה זו טמונה הנחה סמויה, כי כל סחורות המקבץ המסוים שייכות לאותו סיווג (יבוא מתחרה או משלים). נציין, כי במקרים נבחרים בוצע ניתוח מפורט של כל הקבוצה ברמה של 8 ספרות. לאחר ביצוע קיבוץ, הושוו ערכי הסחורות מהייבוא ומהייצור המקומי, ועל בסיס העיקרון של 20%¹³ סווגה הסחורה. כך שהסטייה האפשרית עקב הקיבוץ, אינה אמורה להיות משמעותית.

עיקרון נוסף אשר שימש אותנו הוא בדיקת רמת המיסוי. במידה שהמכס עלה על 2% מערך הסחורה, סווגה זו כיבוא מתחרה, אולם עמדה בפנינו בעיה, שחלק מהמכסים היו, בעצם, מיסים פיסקליים ששירתו את תקציב המדינה ולא את הגנת הייצור המקומי. בשל כך באותם המקרים הבעייתיים נעשו בירורים נוספים. יש לציין, כי בעיה זו הייתה חריפה במיוחד בתקופה שלפני החשיפה. על כן בשנות התשעים העדפנו לא להסתמך על קביעה על בסיס שיעור המכס.

אמצעי זיהוי חשוב הנו השוואת סחורות הייבוא לאלו של הייצוא. תקליטורי היבוא והיצוא שמופקים על ידי מחלקת סחר חוץ בלמ"ס מאפשרים זאת. אמנם, ישנה בעייתיות מסוימת בכך שסחורות הייצוא מפורטות ברמה של 7 ספרות, ואילו סחורות הייבוא – ברמה של 8 ספרות, אולם מאחר שנעשתה השוואה מפורטת, לא צפויות בעיות בהקבלה זו. ההשוואה שנעשתה כאן היא בין ערכי היבוא סיי"פ והיצוא פו"ב של אותן הסחורות. במידה שערך היצוא היה כ-20% מערך היבוא, סיווגנו סחורה אוטומטית כמתחרה. בהתקבל תוצאה אחרת, הפעלנו שיקול דעת נוסף. על כל פנים, חשיבות השוואה זו טמונה בכך שהיא מהווה אינדיקטור נוסף בסיווג. נדגיש ונאמר, כי היעדר ייצוא של סחורה מסוימת אינו מעיד אוטומטית כי זו לא מיוצרת בישראל בכמויות גדולות יחסית לערך היבוא.

כלי עזר נוסף בסיווג הסחורות היה רישום בספר המכס, כי סמנכ"ל משרד התעשייה והמסחר אישר שסחורה זו או אחרת אינה מיוצרת בארץ. נציין, כי רישום זה הנו מקרה יחסית נדיר.

חשיבות לא מבוטלת בעריכת העבודה הייתה גם לבירורים ולפניות אל גורמי חוץ. כך, לדוגמה, היה בבירור בנושא מכשירי טלפון, סחורות ברזל וכימיה. פניות למשרדי הממשלה הרלוונטיים, ביניהם גם משרד התעשייה והמסחר, עזרו רבות במלאכת הסיווג.

היו גם מקרים שבהם חל שינוי בפירוט הסחורות. כך, למשל, סחורות מסוימות קובצו או פוצלו במהלך השנים. לפעמים היו אלה סחורות שלהן סיווג שונה. על כן במקרה של קיבוץ, סיווגנו את הסחורה המקובצת על פי הרכיב בעל המשקל הגבוה ביותר בקבוצה, בהסתמך על נתוני השנה האחרונה שלפני האיחוד. סיווג במקרה של פיצול היה קל יותר, אך הבעייתיות שנוצרת היא בהשוואות שתיעשנה בין סחורות לאורך השנים (בין היתר, גם בעבודה זו), שכן לאחר פיצול הסחורות, סכומים מסוימים עוברים מסוג אחד לסוג אחר של יבוא בלי סיבה כלכלית כלשהי. עם זאת, על פי בדיקות שעשינו במהלך הסיווגים הגענו למסקנה שיש השפעה מועטה ביותר לתופעה זו.

¹³ האם משקל התוצרת המקומית עולה על סך כל מקורות התוצרת שעומדים לרשות המשק.

כפי שצוין לעיל, השאיפה הייתה לשמור על המשכיות הסיווג, אולם במקרים מסוימים נאלצנו לבצע שינויים. השינוי המשמעותי ביותר היה בסיווג מחדש של קבוצת מכשירי טלפון. כפי שנאמר לעיל, לאחר בירור הוחלט לשנות את סיווג הסחורה מיבוא מתחרה ליבוא משלים. על כן נוכח סעיף זה במהלך העיבודים, במטרה לנטרל את השפעתו של שינוי סיווג זה על השינוי במשקלות יבוא מתחרה ומשלים בסך כל היבוא בין 1995 ל-1996. חובה להדגיש, כי שינויי הסיווג נבעו לעתים תכופות משינויים שחלו במשק – גידול בייצור מקומי של סחורה מסוימת או, להיפך, צמצום והיעלמו.

ב. בניית מפתח המעבר בין לוחות תשומה-תפוקה ל-1995 (רמת פירוט של 65 ענפים) לבין אלו של 1988 (רמת פירוט של 43 ענפים)

ההשוואה בין לוחות תשומה-תפוקה ל-1988 לבין אלו של 1995 דרשה מאתנו לקבץ ל-43 את הענפים בלוחות של 1995, שכן, במקור נבנו הלוחות ברמה של 65 ענפים. לא עמדה בפנינו האפשרות לפצל ל-65 את הענפים בגרסה של 1988, מאחר שאז לא היה פירוט רחב מספיק של ענפים הדרוש לפיצול ברמה זו.

על כן היה עלינו לבנות מפתח מעבר בין ההקבצות. על בניית מפתח כזה העיבה, בין היתר, העובדה, כי יש הבדל מסוים בהגדרות הענפים בין שתי השנים בעקבות הסיווג האחיד החדש של ענפי הכלכלה אשר יצא לאור ב-1993.¹⁴

נוסף על כך, היו גם הבדלי גישות בין השנים בנוגע לקיבוץ ענפים במסגרת בניית לוחות תשומה-תפוקה. כך, למשל, בלוח של 1988 שברמה של 43 ענפים פרי הדר (3) נחשב לענף מיוחד. באותו הלוח הענף של מזון אחר (7) כלל את עיבוד הפירות והירקות (141), כאשר ב-1995 נכלל ענף זה בענף 8 (בשר, דגים, פירות וירקות, מוצרי חלב ושמן). ב-1995 אוחדו הענפים ייצור ספינות ומטוסים וייצור כלי הובלה אחרים. על כן, לצורך ההשוואה בין נתוני הלוחות נאלצנו לבטל גם את החיבור הזה. ניתן להציג עוד מספר דוגמאות דומות. המפתח המלא והמפורט של המעבר בין הלוחות מוצג בנספח 1. נספח 8 מציג את הפירוט וההגדרות של הענפים בלוחות תשומה-תפוקה של 1995 ברמות הקבצה שונות. את הגדרת הענפים בלוחות תשומה-תפוקה ל-1988 ניתן למצוא בפרסום של אגף עסקים וכלכלה של הלמ"ס.

¹⁴ הלמ"ס. הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה 1993. ירושלים, תשנ"ד, 1993.

נספח 1. מפתח מעבר בין לוחות תשומה-תפוקה ל-1988 לאלו של 1995

43 ענפים	65 ענפים
1	1
2	2
3	פרי הדר
4	פרי הדר 3+4+5-
5	7+6
6	141-8
7	141+9
8	10
9	11
10	12
11	362+360+13
12	14
13	15
14	22
15	21
16	17
17	19
18	20
19	16
20	23
21	24
22	300+25361+
23	301+26
24	28
25	340
26	355+353
27	358+354+31
28	34
29	342+343+341
30	37+36+35
31	40
32	41
33	38
34	39
35	45
36	47+46
37	50+49+48
38	866+63+62+57+56+55+54+53+52+51+44+43
39	866-61+60
40	59
41	58+64
42	42
43	65

הערות: (1) בעמודה השמאלית מפורטים מספרי הענפים ברמה של 43 ענפים (הסיווג של 1988), ואילו העמודה הימנית מפרטת את המספרים ברמה של 65 ענפים (לפי הסיווג של 1995), להוציא מקרים שבהם הפירוט הוא ברמה של שלוש ספרות.

(2) בסיווג של תשומה-תפוקה הענף 866 הוא שירותי הסעד ומוסדות הסעד העסקיים.

(3) הסימן "+" מציין התווספות של ענף, ואילו הסימן "-" – את ביטולו.

נספח 2. הרכב היבוא, לפי ענף מקור, 1988 ו-1995 (אחוזים)

(מקבצים ברמת פירוט של 43 ענפים, לפי לוחות תשומה-תפוקה ל-1988, ענפי התעשייה והחקלאות בלבד)

סמל	ענף מקור	סוג יבוא	1988	1995
1	גידולי שדה	משלים	60.6	49.4
		מתחרה	39.4	50.6
		סך הכל	100.0	100.0
2	בעלי חיים	משלים	90.4	21.6
		מתחרה	9.6	78.4
		סך הכל	100.0	100.0
3	פרי הדר	משלים	0.0	0.0
		מתחרה	100.0	100.0
		סך הכל	100.0	100.0
4	ענפי חקלאות אחרים	משלים	56.7	54.8
		מתחרה	43.3	45.2
		סך הכל	100.0	100.0
5	כרייה וחציבה	משלים	99.4	99.3
		מתחרה	0.6	0.7
		סך הכל	100.0	100.0
6	בשר, דגים, מוצרי שמן וחלב	משלים	18.6	16.8
		מתחרה	81.4	83.2
		סך הכל	100.0	100.0
7	מזון אחר	משלים	36.0	31.6
		מתחרה	64.0	68.4
		סך הכל	100.0	100.0
8	טקסטיל	משלים	10.7	28.0
		מתחרה	89.3	72.0
		סך הכל	100.0	100.0
9	הלבשה	משלים	22.9	2.3
		מתחרה	77.1	97.7
		סך הכל	100.0	100.0
10	עור ומוצריו	משלים	4.3	1.3
		מתחרה	95.7	98.7
		סך הכל	100.0	100.0
11	עץ ומוצריו, כולל רהיטים	משלים	56.6	44.0
		מתחרה	43.4	56.0
		סך הכל	100.0	100.0
12	נייר וקרטון, ומוצריהם	משלים	42.7	53.3
		מתחרה	57.3	46.7
		סך הכל	100.0	100.0

סמל	ענף מקור	סוג יבוא	1988	1995
13	דפוס והוצאה לאור	משלים מתחרה סך הכל	99.1 0.9 100.0	78.1 21.9 100.0
14	מוצרי גומי	משלים מתחרה סך הכל	27.2 72.8 100.0	12.7 87.3 100.0
15	מוצרי פלסטיק	משלים מתחרה סך הכל	4.2 95.8 100.0	0.1 99.9 100.0
16	כימיה בסיסית, וחומרי הדברה וחיטוי	משלים מתחרה סך הכל	76.3 23.7 100.0	58.4 41.6 100.0
17	תרופות	משלים מתחרה סך הכל	71.4 28.6 100.0	58.4 41.6 100.0
18	כימיקלים אחרים	משלים מתחרה סך הכל	45.9 54.1 100.0	39.2 60.8 100.0
19	זיקוק נפט	משלים מתחרה סך הכל	7.1 92.9 100.0	0.1 99.9 100.0
20	זכוכית, קרמיקה ומלט, ומוצריהם	משלים מתחרה סך הכל	9.2 90.8 100.0	10.6 89.4 100.0
21	מתכת בסיסית	משלים מתחרה סך הכל	78.9 21.1 100.0	76.5 23.5 100.0
22+23	מוצרי מתכת ומכונות	משלים מתחרה סך הכל	77.2 22.8 100.0	56.7 43.3 100.0
22	מוצרי מתכת	משלים מתחרה סך הכל	86.2 13.8 100.0	22.6 77.4 100.0
23	מכונות	משלים מתחרה סך הכל	56.1 43.9 100.0	63.9 36.1 100.0
24	ציוד חשמלי	משלים מתחרה סך הכל	40.3 59.7 100.0	12.7 87.3 100.0

סמל	ענף מקור	סוג יבוא	1988	1995
25	ציוד אלקטרוני	משלים	50.9	45.3
		מתחרה	49.1	54.7
		סך הכל	100.0	100.0
26	ספינות ומטוסים	משלים	25.6	48.2
		מתחרה	74.4	51.8
		סך הכל	100.0	100.0
27	ייצור של כלי הובלה אחרים	משלים	88.1	86.3
		מתחרה	11.9	13.7
		סך הכל	100.0	100.0
29	מכשירים מדויקים ואופטיים	משלים	47.8	22.4
		מתחרה	52.2	77.6
		סך הכל	100.0	100.0
30	תעשיות אחרות	משלים	26.9	24.2
		מתחרה	73.1	75.8
		סך הכל	100.0	100.0
	סך כולל, ללא דלק, יהלומים, אניות ומטוסים, ורכב	משלים	55.8	42.7
		מתחרה	44.2	57.3
		סך הכל	100.0	100.0

נספח 3. הרכב היבוא, לפי ענף מקור, 1995-2000 (אחוזים)

(מקבצים ברמת פירוט של 65 ענפים, לפי לוחות תשומה-תפוקה ל-1995, ענפי התעשייה והחקלאות בלבד)

סמל	ענף מקור	סוג יבוא	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	סך כולל, לאחר ניכוי יהלומים, דלק, רכב, אניות ומטוסים	סך כולל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	45.53	43.71	42.97	41.80	42.73	40.29
		מתחרה	54.47	56.29	57.03	58.20	57.27	59.71
1	גידולי שדה	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	47.86	47.08	52.85	43.61	44.67	41.23
		מתחרה	52.14	52.92	47.15	56.39	55.33	58.77
2	בעלי חיים	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	30.89	4.08	3.23	1.81	2.22	1.21
		מתחרה	69.11	95.92	96.77	98.19	97.78	98.79
3	פירות וירקות	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	28.48	34.26	30.26	31.53	31.09	31.48
		מתחרה	71.52	65.74	69.74	68.47	68.91	68.52
4	גידול פרחים, זרעים ושתילים	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	57.68	60.18	52.59	47.29	48.81	52.02
		מתחרה	42.32	39.82	47.41	52.71	51.19	47.98
5	שאר ענפי החקלאות	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	97.54	82.97	78.27	75.06	72.05	71.19
		מתחרה	2.46	17.03	21.73	24.94	27.95	28.81
6	כריית פחם, והפקת נפט גולמי וגז טבעי, ללא דלק	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	99.98	99.99	100.00	99.98	99.96	100.00
		מתחרה	0.02	0.01	0.00	0.02	0.04	0.00
7	מוצרי כרייה וחציבה אחרים, ללא יהלומים גולמיים	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	60.00	70.43	76.33	79.76	79.57	80.46
		מתחרה	40.00	29.57	23.67	20.24	20.43	19.54
8	בשר, דגים, פירות וירקות, מוצרי חלב ושמן	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	16.55	14.51	14.56	13.49	13.54	11.00
		מתחרה	83.45	85.49	85.44	86.51	86.46	89.00
9	מזון אחר ומוצרי טבק	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	36.26	33.31	32.72	30.36	28.17	25.50
		מתחרה	63.74	66.69	67.28	69.64	71.83	74.50
10	טקסטיל	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	27.28	23.63	23.93	21.69	22.54	19.29
		מתחרה	72.72	76.37	76.07	78.31	77.46	80.71
11	מוצרי הלבשה	סך הכל	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
		משלים	3.79	3.20	3.50	3.12	2.90	1.87
		מתחרה	96.21	96.80	96.50	96.88	97.10	98.13

2000	1999	1998	1997	1996	1995	סוג יבוא	ענף מקור	סמל
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	נעליים, עור ומוצרים	12
0.89	0.84	1.09	1.21	1.24	1.59	משלים		
99.11	99.16	98.91	98.79	98.76	98.41	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	עץ ומוצרים (פרט לרהיטים)	13
64.49	68.29	64.60	66.92	69.42	71.78	משלים		
35.51	31.71	35.40	33.08	30.58	28.22	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	נייר וקרטון, ומוצריהם	14
47.99	50.56	52.05	51.70	52.51	56.04	משלים		
52.01	49.44	47.95	48.30	47.49	43.96	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	דפוס והוצאה לאור	15
55.04	56.64	54.15	52.24	55.17	79.57	משלים		
44.96	43.36	45.85	47.76	44.83	20.43	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	זיקוק נפט ומוצרים	16
0.04	0.06	0.15	0.23	1.10	0.22	משלים		
99.96	99.94	99.85	99.77	98.90	99.78	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	כימיקלים תעשייתיים, דשנים, וחומרי הדברה וחיטוי	17
65.59	60.75	62.17	64.92	64.16	66.49	משלים		
34.41	39.25	37.83	35.08	35.84	33.51	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	פטרוכימיה וסיבים עשויים	18
57.28	49.32	48.42	48.43	48.34	47.78	משלים		
42.72	50.68	51.58	51.57	51.66	52.22	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	תרופות לבני אדם ולשימוש וטרינרי	19
51.75	53.10	55.11	57.15	54.74	60.64	משלים		
48.25	46.90	44.89	42.85	45.26	39.36	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	כימיקלים אחרים	20
38.16	36.96	36.64	38.00	40.63	40.45	משלים		
61.84	63.04	63.36	62.00	59.37	59.55	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	מוצרי פלסטיק	21
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	מוצרי גומי, צמיגים ואבובים	22
14.74	13.96	13.40	14.18	14.02	13.15	משלים		
85.26	86.04	86.60	85.82	85.98	86.85	מתחרה		
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	סך הכל	מוצרים מינרליים אל-מתכתיים	23
8.91	8.12	8.52	7.85	10.28	11.05	משלים		
91.09	91.88	91.48	92.15	89.72	88.95	מתחרה		

סמל	ענף מקור	סוג יבוא	1995	1996	1997	1998	1999	2000
24	מתכת בסיסית	סך הכל משלים מתחרה	100.00 76.68 23.32	100.00 74.70 25.30	100.00 77.93 22.07	100.00 77.79 22.21	100.00 76.68 23.32	100.00 76.52 23.48
25	מוצרי מתכת (למעט מכונות וציוד)	סך הכל משלים מתחרה	100.00 24.20 75.80	100.00 21.08 78.92	100.00 21.62 78.38	100.00 21.92 78.08	100.00 23.31 76.69	100.00 19.61 80.39
26	מכונות וציוד	סך הכל משלים מתחרה	100.00 55.86 44.14	100.00 51.50 48.50	100.00 49.57 50.43	100.00 49.41 50.59	100.00 53.34 46.66	100.00 51.33 48.67
27	מכונות משרדיות ומכונות לעיבוד נתונים אוטומטי	סך הכל משלים מתחרה	100.00 60.85 39.15	100.00 60.03 39.97	100.00 59.69 40.31	100.00 57.03 42.97	100.00 59.00 41.00	100.00 59.89 40.11
28	מנועים חשמליים ואביזרים לחלוקת חשמל	סך הכל משלים מתחרה	100.00 12.70 87.30	100.00 16.27 83.73	100.00 7.92 92.08	100.00 9.96 90.04	100.00 11.86 88.14	100.00 4.23 95.77
29	רכיבים אלקטרוניים וציוד תקשורת אלקטרוני	סך הכל משלים מתחרה	100.00 39.15 60.88	100.00 42.00 58.00	100.00 40.65 59.35	100.00 40.83 59.17	100.00 43.89 56.11	100.00 36.00 64.00
30	ציוד תעשייתי לבקרה ולפיקוח, וציוד רפואי ומדעי	סך הכל משלים מתחרה	100.00 21.73 78.27	100.00 22.23 77.77	100.00 25.31 74.69	100.00 24.23 75.77	100.00 35.02 64.98	100.00 28.54 71.46
31	ייצור והרכבה של מכונות ואופנועים, כולל חלקי חילוף, ללא רכב פרטי	סך הכל משלים מתחרה	100.00 75.43 24.57	100.00 87.63 12.37	100.00 87.83 12.17	100.00 88.31 11.69	100.00 89.10 10.90	100.00 90.53 9.47
32	ייצור ציוד למסילות ברזל, חלקי חילוף לאניות ולמטוסים, וציוד הובלה אחר (לא כולל אניות ומטוסים)	סך הכל משלים מתחרה	100.00 29.92 70.08	100.00 28.27 71.73	100.00 19.50 80.50	100.00 24.01 75.99	100.00 20.87 79.13	100.00 19.79 80.21
33	רהיטים	סך הכל משלים מתחרה	100.00 0.00 100.00	100.00 0.00 100.00	100.00 0.00 100.00	100.00 0.00 100.00	100.00 0.00 100.00	100.00 0.00 100.00
35	תכשיטים וחפצי חן, וצורפות	סך הכל משלים מתחרה	100.00 1.59 98.41	100.00 1.30 98.70	100.00 2.52 97.48	100.00 3.51 96.49	100.00 2.98 97.02	100.00 2.76 97.24
36	ציוד רפואי מתכלה ואביזרים	סך הכל משלים מתחרה	100.00 17.91 82.09	100.00 20.51 79.49	100.00 21.01 78.99	100.00 19.76 80.24	100.00 24.35 75.65	100.00 23.49 76.51
37	מוצרים תעשייתיים אחרים	סך הכל משלים מתחרה	100.00 44.66 55.34	100.00 45.28 54.72	100.00 43.84 56.16	100.00 41.38 58.62	100.00 42.95 57.05	100.00 42.06 57.94

נספח 4. הרכב היבוא, לפי ענף מקור וייעוד, 1988 ו-1995 (אחוזים)

(מקבצים ברמת פירוט של 43 ענפים, לפי לוחות תשומה-תפוקה ל-1988, ענפי התעשייה והחקלאות בלבד)

צריכה פרטית		השקעה		תשומות		סוג יבוא	ענף מקור	סמל
1995	1988	1995	1988	1995	1988			
5.2	46.3	0.0	0.0	50.5	60.6	משלים	גידולי שדה	1
94.8	53.7	0.0	0.0	49.5	39.4	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.0	16.8	2.1	99.7	30.0	94.3	משלים	בעלי חיים	2
100.0	83.2	97.9	0.3	70.0	5.7	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משלים	פרי הדר	3
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
32.1	11.5	0.0	0.0	72.5	81.8	משלים	חקלאות אחרת	4
67.9	88.5	0.0	100.0	27.5	18.2	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.0	0.0	0.0	0.0	99.3	99.4	משלים	כרייה וחציבה	5
0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	0.6	מתחרה		
0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
3.8	8.3	0.0	0.0	26.8	29.4	משלים	בשר, דגים, מוצרי שמן וחלב	6
96.2	91.7	0.0	0.0	73.2	70.6	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
9.5	15.6	0.0	0.0	55.0	52.0	משלים	מזון אחר	7
90.5	84.4	0.0	0.0	45.0	48.0	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
3.0	4.1	0.4	11.3	33.0	13.8	משלים	טקסטיל והלבשה	8+9
97.0	95.9	99.6	88.7	67.0	86.2	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
4.4	4.2	0.4	12.8	33.1	11.2	משלים	טקסטיל	8
95.6	95.8	99.6	87.2	66.9	88.8	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
2.3	4.1	0.0	0.0	1.0	53.4	משלים	הלבשה	9
97.7	95.9	0.0	100.0	99.0	46.6	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
1.0	0.9	0.0	100.0	2.7	9.4	משלים	עור ומוצרי	10
99.0	99.1	0.0	0.0	97.3	90.6	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.0	0.0	0.0	0.0	69.3	80.5	משלים	עץ ומוצרי, כולל רהיטים	11
100.0	100.0	100.0	100.0	30.7	19.5	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.6	0.1	0.0	0.0	57.7	43.3	משלים	נייר וקרטון, ומוצריהם	12
99.4	99.9	0.0	0.0	42.3	56.7	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
71.7	98.9	98.2	100.0	66.7	99.2	משלים	דפוס והוצאה לאור	13
28.3	1.1	1.8	0.0	33.3	0.8	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.0	0.0	100.0	100.0	12.6	27.9	משלים	מוצרי גומי	14
0.0	100.0	0.0	0.0	87.4	72.1	מתחרה		
0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.0	0.5	0.0	1.4	0.1	4.8	משלים	מוצרי פלסטיק	15
100.0	99.5	100.0	98.6	99.9	95.2	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		

צריכה פרטית		השקעה		תשומות		סוג יבוא	ענף מקור	סמל
1995	1988	1995	1988	1995	1988			
92.2	0.0	0.0	0.0	58.2	76.4	משלים	כימיה בסיסית,	16
7.8	100.0	0.0	0.0	41.8	23.6	מתחרה	וחומרי הדברה	
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל	וחיטוי	
53.9	63.7	0.0	0.0	58.8	72.6	משלים	תרופות	17
46.1	36.3	0.0	0.0	41.2	27.4	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
14.8	7.7	0.0	6.0	46.9	52.1	משלים	כימיקלים	18
85.2	92.3	0.0	94.0	53.1	47.9	מתחרה	אחרים	
100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	7.1	משלים	זיקוק נפט	19
99.8	100.0	0.0	0.0	99.9	92.9	מתחרה		
100.0	100.0	0.0	0.0	100.0	100.0	סך הכל		
7.7	0.1	0.4	6.5	11.0	11.1	משלים	זכוכית,	20
92.3	99.9	99.6	93.5	89.0	88.9	מתחרה	קרמיקה	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל	ומלט, ומוצריהם	
100.0	0.0	0.1	98.9	76.8	80.2	משלים	מתכת בסיסית	21
0.0	100.0	99.9	1.1	23.2	19.8	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
33.1	9.3	54.4	64.0	61.9	83.8	משלים	מוצרי מתכת	22+23
66.9	90.7	45.6	36.0	38.1	16.2	מתחרה	ומכונות	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
18.2	10.7	20.0	30.9	23.6	89.3	משלים	מוצרי מתכת	22
81.8	89.3	80.0	69.1	76.4	10.7	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
37.5	8.5	56.0	67.5	76.2	44.1	משלים	מכונות	23
62.5	91.5	44.0	32.5	23.8	55.9	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
3.7	24.2	1.1	24.0	15.7	46.4	משלים	ציוד חשמלי	24
96.3	75.8	98.9	76.0	84.3	53.6	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
56.4	75.0	68.5	65.4	28.7	36.6	משלים	ציוד אלקטרוני	25
43.6	25.0	31.5	34.6	71.3	63.4	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
100.0	100.0	92.0	47.2	5.0	3.4	משלים	ספינות	26
0.0	0.0	8.0	52.8	95.0	96.6	מתחרה	ומטוסים	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
98.5	99.8	96.6	98.2	31.9	36.6	משלים	ייצור של כלי	27
1.5	0.2	3.4	1.8	68.1	63.4	מתחרה	הובלה אחרים	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
54.1	73.8	19.6	40.1	15.5	48.3	משלים	מכשירים	29
45.9	26.2	80.4	59.9	84.5	51.7	מתחרה	מדויקים	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל	ואופטיים	
30.5	21.4	41.6	57.6	15.6	25.0	משלים	תעשיות אחרות	30
69.5	78.6	58.4	42.4	84.4	75.0	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		
20.8	21.8	50.7	58.8	45.5	60.4	משלים	סך כולל, ללא דלק, יהלומים, אניות ומטוסים, ורכב	
79.2	78.2	49.3	41.2	54.5	39.6	מתחרה		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל		

נספח 5. הרכב הייעודים, לפי סוג יבוא וענף מקור, 1988-1995 (אחוזים)

(מקבצים ברמת פירוט של 43 ענפים, לפי לוחות תשומה-תפוקה ל-1988, ענפי התעשייה והחקלאות בלבד)

סמל	ענף מקור	סוג יבוא	1988			1995		
			תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית
1	גידולי שדה	משלים	97.5	0.0	2.5	99.8	0.0	0.2
		מתחרה	95.6	0.0	4.4	97.2	0.0	2.8
		סך הכל	96.8	0.0	3.2	98.5	0.0	1.5
2	בעלי חיים	משלים	96.7	2.4	0.9	98.1	1.9	0.0
		מתחרה	56.5	0.1	43.5	63.3	24.4	12.3
		סך הכל	92.9	2.2	4.9	70.8	19.6	9.6
3	פרי הדר	משלים	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
		מתחרה	1.0	0.0	99.0	23.6	0.0	76.4
		סך הכל	1.0	0.0	99.0	0.6	0.0	99.4
4	חקלאות אחרת	משלים	92.7	0.0	7.3	74.4	0.0	25.6
		מתחרה	27.0	0.1	73.0	33.3	0.0	66.7
		סך הכל	64.2	0.0	35.7	56.2	0.0	43.8
5	כרייה וחציבה	משלים	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
		מתחרה	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
		סך הכל	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
6	בשר, דגים, מוצרי שמן וחלב	משלים	78.1	0.0	21.9	89.9	0.0	10.1
		מתחרה	43.7	0.0	56.3	48.9	0.0	51.1
		סך הכל	50.2	0.0	49.8	55.7	0.0	44.3
7	מזון אחר	משלים	85.3	0.0	14.7	84.2	0.0	15.8
		מתחרה	49.8	0.0	50.2	31.4	0.0	68.6
		סך הכל	63.6	0.0	36.4	47.9	0.0	52.1
8+9	טקסטיל והלבשה	משלים	95.3	0.1	4.6	94.6	0.0	5.4
		מתחרה	84.7	0.1	15.2	51.7	1.1	47.2
		סך הכל	86.0	0.1	13.9	60.8	0.8	38.3
8	טקסטיל	משלים	97.6	0.1	2.3	97.4	0.0	2.6
		מתחרה	93.6	0.1	6.3	76.4	1.6	22.0
		סך הכל	94.0	0.1	5.9	82.3	1.1	16.6
9	הלבשה	משלים	88.9	0.0	11.1	0.4	0.0	99.6
		מתחרה	23.1	0.1	76.8	1.0	0.0	99.0
		סך הכל	38.2	0.1	61.7	1.0	0.0	99.0
10	עור ומוצרי	משלים	87.3	0.1	12.7	34.3	0.0	65.7
		מתחרה	38.0	0.0	62.0	16.4	0.0	83.6
		סך הכל	40.2	0.0	59.8	16.6	0.0	83.4
11	עץ ומוצרי, כולל רהיטים	משלים	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
		מתחרה	31.7	13.9	54.3	34.4	18.9	46.6
		סך הכל	70.4	6.0	23.5	63.1	10.6	26.2
12	נייר וקרטון, ומוצריהם	משלים	100.0	0.0	0.0	99.9	0.0	0.1
		מתחרה	95.6	0.0	4.4	82.1	0.0	17.9
		סך הכל	97.4	0.0	2.6	91.5	0.0	8.5
13	דפוס והוצאה לאור	משלים	48.9	2.2	48.9	25.6	37.8	36.6
		מתחרה	42.0	0.0	58.0	45.7	2.5	51.7
		סך הכל	48.8	2.2	49.0	30.0	30.1	39.9
14	מוצרי גומי	משלים	99.9	0.1	0.0	100.0	0.0	0.0
		מתחרה	97.7	0.0	2.3	100.0	0.0	0.0
		סך הכל	98.3	0.0	1.7	100.0	0.0	0.0
15	מוצרי פלסטיק	משלים	98.0	0.6	1.4	100.0	0.0	0.0
		מתחרה	85.1	2.1	12.8	85.6	0.8	13.6
		סך הכל	85.7	2.0	12.4	85.6	0.8	13.6

1995			1988			סוג יבוא	ענף מקור	סמל
צריכה פרטית	השקעה	תשומות	צריכה פרטית	השקעה	תשומות			
0.2	0.0	99.8	0.0	0.0	100.0	משלים	כימיה בסיסית,	16
0.0	0.0	100.0	0.3	0.0	99.7	מתחרה	וחומרי הדברה	
0.1	0.0	99.9	0.1	0.0	99.9	סך הכל	וחיטוי	
9.3	0.0	90.7	12.2	0.0	87.8	משלים	תרופות	17
11.2	0.0	88.8	17.4	0.0	82.6	מתחרה		
10.1	0.0	89.9	13.7	0.0	86.3	סך הכל	כימיקלים אחרים	18
9.2	0.0	90.8	2.3	0.0	97.7	משלים		
34.0	0.0	66.0	23.4	0.3	76.3	מתחרה		
24.3	0.0	75.7	13.7	0.2	86.1	סך הכל	זיקוק נפט	19
5.9	0.0	94.1	0.0	0.0	100.0	משלים		
5.4	0.0	94.6	0.2	0.0	99.8	מתחרה		
5.4	0.0	94.6	0.2	0.0	99.8	סך הכל	זכוכית, קרמיקה ומלט, ומוצריהם	20
8.0	0.0	92.0	0.2	0.1	99.7	משלים		
11.4	0.2	88.4	18.1	0.1	81.8	מתחרה		
11.0	0.2	88.8	16.4	0.1	83.5	סך הכל	מתכת בסיסית	21
0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	משלים		
0.0	0.5	99.5	0.1	0.0	99.9	מתחרה		
0.0	0.1	99.9	0.0	0.0	100.0	סך הכל	מוצרי מתכת ומכונות	22+23
4.3	39.2	56.5	0.4	17.2	82.4	משלים		
11.4	43.1	45.5	14.0	32.5	53.4	מתחרה		
7.4	40.9	51.7	3.5	20.7	75.7	סך הכל	מוצרי מתכת	22
7.7	8.1	84.3	0.2	1.0	98.7	משלים		
10.2	9.5	80.3	12.6	14.0	73.4	מתחרה		
9.6	9.2	81.2	2.0	2.8	95.2	סך הכל	מכונות	23
4.1	41.5	54.4	1.1	75.0	23.9	משלים		
12.1	57.8	30.1	15.1	45.9	38.9	מתחרה		
7.0	47.4	45.7	7.2	62.4	30.4	סך הכל	ציוד חשמלי	24
1.3	1.5	97.2	9.0	7.3	83.7	משלים		
5.0	19.5	75.5	19.0	15.7	65.3	מתחרה		
4.5	17.2	78.3	14.9	12.3	72.7	סך הכל	ציוד אלקטרוני	25
16.6	48.9	34.5	18.3	42.4	39.3	משלים		
10.6	18.6	70.8	6.3	23.2	70.5	מתחרה		
13.3	32.3	54.4	12.4	33.0	54.6	סך הכל	ספינות ומטוסים	26
1.0	93.8	5.2	1.9	91.5	6.6	משלים		
0.0	7.6	92.4	0.0	64.9	35.1	מתחרה		
0.5	49.1	50.4	0.5	49.5	50.0	סך הכל	ייצור של כלי הובלה אחרים	27
43.4	50.5	6.2	44.7	48.0	7.2	משלים		
4.2	11.4	84.4	0.6	6.4	93.1	מתחרה		
38.1	45.2	16.7	39.5	43.1	17.4	סך הכל	מכשירים מדויקים ואופטיים	29
28.7	50.8	20.5	19.9	38.1	42.0	משלים		
7.0	60.5	32.5	6.5	52.3	41.2	מתחרה		
11.9	58.3	29.8	12.9	45.5	41.6	סך הכל	תעשיות אחרות	30
49.2	19.7	31.1	42.0	24.8	33.2	משלים		
36.3	9.0	54.7	56.6	6.7	36.6	מתחרה		
39.5	11.6	48.9	52.7	11.6	35.7	סך הכל		

6. הרכב היבוא, לפי ענף מקור וייעוד, 1996-2000 (אחוזים)

(מקבצים ברמת פירוט של 65 ענפים, לפי לוחות תשומה-תפוקה ל-1995, ענפי התעשייה והחקלאות בלבד)

ענף מקור	סוג יבוא	1996			1997			1998			1999			2000		
		תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית
סך	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
כולל	משלים	41.1	61.7	22.2	42.5	57.8	22.1	40.6	56.2	21.3	40.2	57.5	21.7	37.4	59.0	20.7
	מתחרה	58.9	38.3	77.8	57.5	42.2	77.9	57.5	43.8	78.7	60.0	42.5	78.3	62.6	41.0	79.3
1	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	48.4	0.0	2.7	54.1	0.0	1.4	44.6	0.0	1.8	45.9	0.0	3.0	42.3	0.0	3.3
	מתחרה	51.6	0.0	97.3	45.9	0.0	98.6	55.4	0.0	98.2	54.1	0.0	97.0	57.7	0.0	96.7
2	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	5.2	1.6	0.0	4.4	1.1	0.0	2.1	0.0	0.0	2.8	0.6	0.0	1.3	0.6	0.0
	מתחרה	94.8	98.4	100.0	95.6	98.9	100.0	97.9	100.0	100.0	97.2	99.4	100.0	98.7	99.4	100.0
3	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	24.8	0.0	35.3	20.5	0.0	31.3	18.9	0.0	33.3	18.9	0.0	32.3	20.9	0.0	32.5
	מתחרה	75.2	0.0	64.7	79.5	0.0	68.7	81.1	0.0	66.7	81.1	0.0	67.7	79.1	0.0	67.5
4	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	59.5	0.0	87.1	52.0	0.0	77.5	46.9	0.0	63.2	48.2	0.0	75.8	51.4	0.0	79.8
	מתחרה	40.5	0.0	12.9	48.1	0.0	22.5	53.1	0.0	36.8	51.8	0.0	24.2	48.6	0.0	20.2
5	סך הכל	100.0	100.0	100.0	101.0	102.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	99.8	0.0	63.9	100.7	10.3	57.9	99.5	19.5	61.7	98.7	25.8	56.8	98.3	0.0	48.9
	מתחרה	0.2	100.0	36.1	0.3	91.7	42.1	0.5	80.5	38.3	1.3	74.1	43.2	1.7	100.0	51.1
6	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
	מתחרה	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0
7	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	70.5	0.0	27.1	76.4	0.0	13.3	79.9	0.0	14.9	79.7	0.0	6.2	80.6	0.0	1.7
	מתחרה	29.5	0.0	72.9	23.6	0.0	86.2	20.1	0.0	85.1	20.3	0.0	93.8	19.4	0.0	98.3
8	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	26.6	0.0	6.9	23.7	100.0	5.9	23.3	0.0	5.8	22.4	0.0	7.0	17.0	0.0	6.6
	מתחרה	73.4	0.0	93.1	76.3	0.0	94.1	76.7	0.0	94.2	77.6	0.0	93.0	83.0	0.0	93.4

ענף מקור	סוג יבוא	1996			1997			1998			1999			2000		
		תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית
9	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	58.5	0.0	15.9	57.1	0.0	16.0	56.1	0.0	14.3	55.0	0.0	12.3	53.0	0.0	11.2
	מתחרה	41.5	0.0	84.1	42.9	0.0	84.0	43.9	0.0	85.7	45.0	0.0	87.7	47.0	0.0	88.8
10	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	29.9	2.7	3.0	30.6	0.4	2.5	29.2	1.0	1.9	30.1	2.2	2.2	27.4	8.5	1.7
	מתחרה	70.1	97.3	97.0	69.4	99.6	97.5	70.8	99.0	98.1	69.9	97.8	97.8	72.6	91.5	98.3
11	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	39.1	0.0	2.2	33.9	0.0	2.4	36.7	0.0	2.0	24.4	0.0	2.2	17.4	0.0	1.4
	מתחרה	60.9	0.0	97.8	66.1	0.0	97.6	63.3	0.0	98.0	75.6	0.0	97.8	82.6	0.0	98.6
12	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	5.1	0.0	0.4	5.9	0.0	0.3	6.5	0.0	0.3	5.1	0.0	0.3	6.3	0.0	0.2
	מתחרה	94.9	0.0	99.6	94.1	0.0	99.7	93.5	0.0	99.7	94.9	0.0	99.7	93.7	0.0	99.8
13	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	70.8	0.0	5.5	68.8	0.0	8.3	67.4	0.0	9.1	71.5	0.0	7.2	67.2	0.0	6.4
	מתחרה	29.2	100.0	94.5	31.2	100.0	91.7	32.6	100.0	90.9	28.5	100.0	92.8	32.8	100.0	93.6
14	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	55.5	0.0	1.9	55.4	0.0	1.5	56.3	0.0	1.3	54.9	0.0	1.1	52.3	0.0	1.0
	מתחרה	44.5	0.0	98.1	44.6	0.0	98.5	43.7	0.0	98.7	45.1	0.0	98.9	47.7	0.0	99.0
15	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	53.5	38.7	75.8	56.7	32.0	77.6	58.3	34.1	78.3	60.0	38.2	80.1	54.3	44.9	75.1
	מתחרה	46.5	61.3	24.2	43.3	68.0	22.4	41.7	65.9	21.7	60.4	61.8	19.9	45.7	55.1	24.9
16	סך הכל	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
	משלים	1.1	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	מתחרה	98.9	0.0	0.0	99.8	0.0	0.0	99.9	0.0	0.0	99.9	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
17	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	64.1	0.0	77.2	64.9	0.0	75.8	62.1	0.0	77.1	60.7	0.0	82.1	65.5	0.0	82.6
	מתחרה	35.9	0.0	22.8	35.1	0.0	24.2	37.9	0.0	22.9	39.3	0.0	17.9	34.5	0.0	17.4
18	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	48.3	0.0	100.0	48.4	0.0	100.0	48.4	0.0	0.0	49.3	0.0	100.0	57.3	0.0	100.0
	מתחרה	51.7	0.0	0.0	51.6	0.0	0.0	51.6	0.0	0.0	50.7	0.0	0.0	42.7	0.0	0.0
19	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	57.4	0.0	46.2	59.7	0.0	49.1	57.3	0.0	48.1	54.3	0.0	49.6	53.8	0.0	46.1
	מתחרה	42.6	0.0	53.8	40.3	0.0	50.9	42.7	0.0	51.9	45.7	0.0	50.4	46.2	0.0	53.9

ענף מקור	סוג יבוא	1996			1997			1998			1999			2000		
		תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית
20	סך הכל	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0
	משלים	47.2	0.0	15.1	45.2	0.0	13.5	44.2	0.0	12.4	44.8	0.0	11.5	46.2	0.0	11.5
	מתחרה	52.8	0.0	84.9	54.8	0.0	86.5	55.8	0.0	87.6	55.2	0.0	88.5	53.8	0.0	88.5
21	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	מתחרה	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
22	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	12.4	100.0	69.9	12.2	100.0	71.6	11.1	100.0	78.0	10.7	100.0	83.3	11.3	100.0	83.6
	מתחרה	87.6	0.0	30.1	87.8	0.0	28.4	88.9	0.0	22.0	89.3	0.0	16.7	88.7	0.0	16.4
23	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	11.8	0.0	0.3	8.9	0.6	0.6	9.8	0.1	0.6	9.3	0.6	0.8	10.3	0.2	0.5
	מתחרה	88.2	100.0	99.7	91.1	99.4	99.4	90.2	99.9	99.4	90.7	99.2	99.4	89.7	99.8	99.5
24	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	74.8	0.5	100.0	78.0	0.8	100.0	77.8	0.6	100.0	76.7	0.0	100.0	76.5	0.1	100.0
	מתחרה	25.2	99.5	0.0	22.0	99.2	0.0	22.2	99.4	0.0	23.3	100.0	0.0	23.5	99.9	0.0
25	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	21.0	17.4	27.3	21.8	16.6	26.3	22.3	14.9	24.8	23.6	18.1	23.9	19.5	17.5	22.7
	מתחרה	79.0	82.6	72.7	78.2	83.4	73.7	77.7	85.1	75.2	76.4	81.9	76.1	80.5	82.5	77.3
26	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	43.8	59.0	32.3	42.6	56.9	31.6	42.5	56.2	33.3	45.0	60.6	33.6	43.5	59.6	31.3
	מתחרה	56.2	41.0	67.7	57.4	43.1	68.4	57.5	43.8	66.7	55.0	39.4	66.4	56.5	40.4	68.7
27	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	11.9	96.8	94.0	12.2	96.6	93.9	11.8	96.7	93.8	13.1	96.6	94.2	13.6	96.9	94.2
	מתחרה	88.1	3.2	6.0	87.8	3.4	6.1	88.2	3.3	6.2	86.9	3.4	5.8	86.4	3.1	5.8
28	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	20.3	0.1	2.1	10.7	0.1	1.9	13.2	0.1	2.0	16.8	0.0	1.6	6.3	0.0	1.4
	מתחרה	79.7	99.9	97.9	89.3	99.9	98.1	86.8	99.9	98.0	83.2	100.0	98.4	93.7	100.0	98.6
29	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	8.0	63.6	50.8	16.3	55.2	48.3	15.9	59.7	48.4	11.8	45.6	38.6	11.1	59.3	41.8
	מתחרה	92.0	36.4	49.2	83.7	44.8	51.7	84.1	40.3	51.6	88.2	54.4	61.4	88.9	40.7	58.2

ענף מקור	סוג יבוא	1996			1997			1998			1999			2000		
		תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית
30	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	18.6	19.3	46.5	17.8	24.0	50.3	15.4	23.9	50.9	15.6	39.9	52.3	14.2	31.6	52.7
	מתחרה	81.4	80.7	53.5	82.2	76.0	49.7	84.6	76.1	49.1	84.4	60.1	47.7	85.8	68.4	47.3
31	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	33.5	96.6	100.0	35.7	96.5	100.0	32.6	96.7	100.0	30.6	96.9	100.0	29.5	96.7	100.0
	מתחרה	66.5	3.4	0.0	64.3	3.5	0.0	67.4	3.3	0.0	69.4	3.1	0.0	70.5	3.3	0.0
32	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	משלים	11.6	63.5	69.4	8.3	40.0	65.2	10.0	43.2	64.4	11.3	35.8	59.5	10.8	36.3	60.9
	מתחרה	88.4	36.5	30.6	91.7	60.0	34.8	90.0	56.8	35.6	88.7	64.2	40.5	89.2	63.7	39.1
33	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	מתחרה	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
35	משלים	1.8	0.0	0.0	4.0	0.0	0.0	5.5	0.0	0.1	5.0	0.0	0.0	4.5	0.0	0.0
	מתחרה	98.2	100.0	100.0	96.0	100.0	100.0	94.5	100.0	99.9	95.0	100.0	100.0	95.5	100.0	100.0
	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
36	משלים	26.7	4.0	3.1	26.6	6.1	3.2	26.5	2.8	3.0	30.9	5.5	2.5	30.9	3.9	2.1
	מתחרה	73.3	96.0	96.9	73.4	93.9	96.8	73.5	97.2	97.0	69.1	94.5	97.5	69.1	96.1	97.9
	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
37	משלים	40.3	68.1	40.8	38.1	68.6	39.7	36.4	62.9	38.5	37.9	71.4	39.5	39.8	62.3	38.5
	מתחרה	59.7	31.9	59.2	61.9	31.4	60.3	63.6	37.1	61.5	62.1	28.6	60.5	60.2	37.7	61.5
	סך הכל	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

נספח 7. הרכב הייעודים, לפי סוג יבוא, 1996-2000 (אחוזים)

(מקבצים ברמת פירוט של 65 ענפים, לפי לוחות תשומה-תפוקה ל-1995, ענפי התעשייה והחקלאות בלבד)

ענף מקור	סוג יבוא	1996			1997			1998			1999			2000		
		תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית
סך כולל	סך כולל	64.4	21.2	14.4	65.0	20.0	15.0	65.1	19.9	15.0	62.6	22.7	14.7	64.0	21.6	14.3
		61.9	30.6	7.5	65.1	27.2	7.8	64.8	27.4	7.9	60.8	31.5	7.7	60.3	32.2	7.5
		66.3	14.2	19.5	65.0	14.7	20.3	64.6	15.0	20.4	64.0	16.4	19.6	66.5	14.7	18.8
1	סך כולל	97.1	0.0	2.9	97.6	0.0	2.4	97.7	0.0	2.3	97.1	0.0	2.9	97.2	0.0	2.8
		99.8	0.0	0.2	99.9	0.0	0.1	99.9	0.0	0.1	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2
		94.6	0.0	5.4	94.9	0.0	5.1	96.1	0.0	3.9	95.0	0.0	5.0	95.5	0.0	4.5
2	סך כולל	71.4	21.3	7.3	68.5	19.0	12.5	87.2	9.5	3.3	76.3	16.4	7.4	91.6	5.4	3.0
		91.6	8.4	0.0	93.7	6.3	0.0	100.0	0.0	0.0	95.5	4.5	0.0	97.2	2.8	0.0
		70.5	21.9	7.6	67.7	19.4	12.9	87.0	9.6	3.4	75.8	16.6	7.5	91.6	5.4	3.0
3	סך כולל	9.6	0.0	90.4	9.3	0.0	90.7	12.0	0.0	88.0	8.8	0.0	91.2	8.8	0.0	91.2
		7.0	0.0	93.0	6.3	0.0	93.7	7.2	0.0	92.8	5.4	0.0	94.6	5.9	0.0	94.1
		11.0	0.0	89.0	10.7	0.0	89.3	14.2	0.0	85.8	10.4	0.0	89.6	10.2	0.0	89.8
4	סך כולל	97.6	0.0	2.4	97.5	0.0	2.5	97.4	0.0	2.6	97.7	0.0	2.3	97.7	0.0	2.3
		96.5	0.0	3.5	96.3	0.0	3.7	96.6	0.0	3.4	96.4	0.0	3.6	96.4	0.0	3.6
		99.2	0.0	0.8	98.8	0.0	1.2	98.2	0.0	1.8	98.9	0.0	1.1	99.0	0.0	1.0
5	סך כולל	94.8	0.5	4.7	92.4	1.4	6.2	89.7	2.0	8.3	89.2	1.3	9.5	85.8	0.9	13.3
		96.9	0.0	3.1	96.1	0.1	3.8	94.2	0.4	5.4	93.9	0.3	5.8	92.8	0.0	7.2
		7.0	22.6	70.4	7.6	30.3	62.1	8.0	30.5	61.5	19.1	14.9	66.0	15.9	9.9	74.3
6	סך כולל	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
		100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
		10.1	0.0	89.9	100.0	0.0	0.0	12.4	0.0	87.6	20.1	0.0	79.9	100.0	0.0	0.0
7	סך כולל	99.9	0.0	0.1	99.9	0.0	0.1	99.9	0.0	0.1	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2
		100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
		99.8	0.0	0.2	99.7	0.0	0.3	99.4	0.0	0.6	99.0	0.0	1.0	99.0	0.0	1.0
8	סך כולל	38.6	0.0	61.4	48.6	0.0	51.4	44.0	0.0	56.0	42.6	0.0	57.4	42.0	0.0	58.0
		70.9	0.0	29.1	79.0	0.0	21.0	76.0	0.0	24.0	70.3	0.0	29.7	64.9	0.0	35.1
		33.2	0.0	66.8	43.4	0.0	56.6	39.0	0.0	61.0	38.3	0.0	61.7	39.2	0.0	60.8

2000			1999			1998			1997			1996			סוג יבוא	ענף מקור
תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית		
34.1	0.0	65.9	37.2	0.0	62.8	38.4	0.0	61.6	40.8	0.0	59.2	40.9	0.0	59.1	סך כולל	9
71.0	0.0	29.0	72.6	0.0	27.4	71.0	0.0	29.0	71.1	0.0	28.9	71.9	0.0	28.1	משלים	
21.5	0.0	78.5	23.3	0.0	76.7	24.2	0.0	75.8	26.0	0.0	74.0	25.5	0.0	74.5	מתחרה	
68.2	0.6	31.2	73.0	0.5	26.5	72.7	0.7	26.6	76.3	0.7	23.0	76.9	0.6	22.5	סך כולל	10
97.0	0.3	2.7	97.4	0.1	2.6	97.7	0.0	2.3	97.6	0.0	2.4	97.1	0.1	2.8	משלים	
61.3	0.7	38.0	65.9	0.7	33.4	65.8	0.9	33.3	69.6	0.9	29.4	70.6	0.8	28.7	מתחרה	
3.2	0.0	96.8	3.2	0.0	96.8	3.2	0.0	96.8	3.4	0.0	96.6	2.6	0.0	97.4	סך כולל	11
29.7	0.0	70.3	26.8	0.0	73.2	37.4	0.0	62.6	32.5	0.0	67.5	31.8	0.0	68.2	משלים	
2.7	0.0	97.3	2.5	0.0	97.5	2.1	0.0	97.9	2.3	0.0	97.7	1.6	0.0	98.4	מתחרה	
13.6	0.0	86.4	14.2	0.0	85.8	14.2	0.0	85.8	17.4	0.0	82.6	20.1	0.0	79.9	סך כולל	12
80.5	0.0	19.5	76.1	0.0	23.9	76.6	0.0	23.4	78.3	0.0	21.7	74.4	0.0	25.6	משלים	
12.9	0.0	87.1	13.6	0.0	86.4	13.5	0.0	86.5	16.5	0.0	83.5	19.3	0.0	80.7	מתחרה	
97.6	0.0	2.4	97.7	0.0	2.3	98.0	0.0	2.0	97.7	0.0	2.3	97.9	0.0	2.1	סך כולל	13
99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.7	0.0	0.3	99.7	0.0	0.3	99.8	0.0	0.2	משלים	
93.4	0.0	6.6	93.0	0.0	7.0	94.5	0.0	5.5	93.5	0.0	6.4	93.5	0.0	6.5	מתחרה	
91.5	0.0	8.5	92.0	0.0	8.0	92.3	0.0	7.7	93.1	0.0	6.9	94.4	0.0	5.6	סך כולל	14
99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	משלים	
83.9	0.0	16.1	84.0	0.0	16.0	84.2	0.0	15.8	85.9	0.0	14.1	88.3	0.0	11.7	מתחרה	
39.9	38.9	21.1	42.0	35.9	22.1	42.3	35.5	22.2	42.1	36.3	21.6	42.5	37.0	20.5	סך כולל	15
39.4	31.8	28.8	44.5	24.2	31.3	45.6	22.4	32.1	45.7	22.3	32.1	43.2	27.2	29.6	משלים	
40.6	47.7	11.7	48.8	42.7	8.5	38.5	51.0	10.5	38.2	51.7	10.1	41.7	47.9	10.5	מתחרה	
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	סך כולל	16
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	משלים	
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	מתחרה	
99.6	0.0	0.4	99.6	0.0	0.4	99.7	0.0	0.3	99.7	0.0	0.3	99.7	0.0	0.3	סך כולל	17
99.5	0.0	0.5	99.5	0.0	0.5	99.6	0.0	0.4	99.6	0.0	0.4	99.7	0.0	0.3	משלים	
99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	99.8	0.0	0.2	מתחרה	
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	סך כולל	18
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	משלים	
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	מתחרה	
73.7	0.0	26.3	74.6	0.0	25.4	76.2	0.0	23.8	76.2	0.0	23.8	76.6	0.0	23.4	סך כולל	19
76.6	0.0	23.4	76.3	0.0	23.7	79.2	0.0	20.8	79.5	0.0	20.5	80.2	0.0	19.8	משלים	
70.6	0.0	29.4	72.7	0.0	27.3	72.4	0.0	27.6	71.7	0.0	28.3	72.1	0.0	27.9	מתחרה	

2000			1999			1998			1997			1996			סוג יבוא	ענף מקור
תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית		
76.7	0.0	23.3	76.4	0.0	23.6	76.3	0.0	23.7	77.3	0.0	22.7	79.5	0.0	20.5	סך כולל	20
93.0	0.0	7.0	92.7	0.0	7.3	92.0	0.0	8.0	91.9	0.0	8.1	92.4	0.0	7.6	משלים	
66.7	0.0	33.3	66.9	0.0	33.1	67.3	0.0	32.7	68.3	0.0	31.7	70.6	0.0	29.4	מתחרה	
90.5	0.0	9.5	90.0	0.0	10.0	89.9	0.0	10.1	90.1	0.0	9.9	90.1	0.0	9.9	סך כולל	21
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	משלים	
90.5	0.0	9.5	90.0	0.0	10.0	89.9	0.0	10.1	90.1	0.0	9.9	90.1	0.0	9.9	מתחרה	
95.2	0.0	4.7	95.6	0.1	4.3	96.6	0.0	3.3	96.7	0.0	3.3	97.2	0.0	2.8	סך כולל	22
73.0	0.1	26.9	73.5	0.9	25.6	80.2	0.3	19.5	83.1	0.2	16.8	86.1	0.0	13.9	משלים	
99.1	0.0	0.9	99.2	0.0	0.8	99.2	0.0	0.8	98.9	0.0	1.1	99.0	0.0	1.0	מתחרה	
86.0	0.5	13.5	86.1	0.4	13.6	86.1	0.4	13.6	87.4	0.3	12.3	86.8	0.3	12.9	סך כולל	23
99.2	0.0	0.8	98.6	0.0	1.3	99.0	0.0	1.0	99.1	0.0	0.9	99.7	0.0	0.3	משלים	
84.7	0.6	14.8	85.0	0.4	14.6	84.9	0.4	14.7	86.4	0.4	13.3	85.4	0.3	14.3	מתחרה	
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	99.9	0.1	0.0	99.9	0.1	0.0	99.9	0.1	0.0	סך כולל	24
100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	משלים	
99.9	0.1	0.0	99.8	0.2	0.0	99.7	0.3	0.0	99.6	0.4	0.0	99.6	0.4	0.0	מתחרה	
85.3	6.5	8.2	86.2	6.0	7.8	84.9	7.3	7.8	82.1	10.5	7.4	84.4	8.5	7.1	סך כולל	25
84.7	5.9	9.5	87.3	4.6	8.0	86.2	5.0	8.8	82.9	8.0	9.1	83.8	7.0	9.2	משלים	
85.4	6.7	7.9	85.9	6.4	7.8	84.5	7.9	7.5	81.9	11.1	7.0	84.6	8.9	6.6	מתחרה	
31.7	57.1	11.2	30.5	60.1	9.4	32.1	57.5	10.4	30.6	57.8	11.6	30.0	59.1	10.9	סך כולל	26
26.9	66.3	6.8	25.8	68.3	5.9	27.7	65.3	7.0	26.3	66.3	7.4	25.5	67.6	6.9	משלים	
36.8	47.4	15.8	36.0	50.7	13.3	36.5	49.8	13.7	34.8	49.4	15.7	34.8	50.0	15.2	מתחרה	
44.4	48.6	7.1	44.9	47.9	7.2	46.5	46.6	6.9	43.6	49.8	6.6	43.1	50.3	6.5	סך כולל	27
10.1	78.8	11.2	10.0	78.6	11.5	9.6	79.0	11.3	8.9	80.7	10.4	8.6	81.2	10.2	משלים	
95.2	3.7	1.0	95.0	4.0	1.0	95.4	3.6	1.0	94.8	4.2	1.0	95.0	4.0	1.0	מתחרה	
65.5	29.7	4.8	70.2	25.0	4.7	74.8	20.0	5.2	72.7	22.5	4.8	79.7	16.4	4.0	סך כולל	28
98.3	0.2	1.6	99.3	0.1	0.7	98.8	0.1	1.0	98.6	0.2	1.1	99.4	0.1	0.5	משלים	
64.1	31.0	4.9	66.3	28.4	5.3	72.1	22.2	5.6	70.5	24.4	5.1	75.8	19.5	4.6	מתחרה	
68.5	23.0	8.5	59.2	28.7	12.2	63.8	24.8	11.5	64.6	23.6	11.7	65.4	23.7	10.9	סך כולל	29
30.7	55.0	14.3	28.2	52.8	19.0	33.2	48.5	18.2	36.1	44.6	19.4	20.3	58.3	21.4	משלים	
81.0	12.4	6.6	69.4	20.7	9.9	77.1	14.4	8.5	76.5	15.0	8.6	81.1	11.6	7.2	מתחרה	

2000			1999			1998			1997			1996			סוג יבוא	ענף מקור
תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית	תשומות	השקעה	צריכה פרטית		
26.5	66.0	7.5	23.5	69.7	6.8	28.4	61.2	10.4	26.3	62.4	11.3	25.4	63.0	11.6	סך כולל	30
13.2	72.9	13.8	10.4	79.3	10.2	18.0	60.2	21.8	18.4	59.1	22.4	21.2	54.6	24.2	משלים	
31.9	63.2	5.0	30.5	64.5	5.0	31.8	61.5	6.7	28.9	63.5	7.5	26.6	65.4	8.0	מתחרה	
10.9	50.0	39.1	13.2	48.7	38.2	14.9	46.6	38.5	13.5	49.1	37.3	13.1	52.2	34.7	סך כולל	31
3.5	53.3	43.1	4.5	52.8	42.7	5.5	51.0	43.5	5.4	52.9	41.7	4.9	56.3	38.8	משלים	
82.5	17.5	0.0	85.8	14.2	0.0	86.6	13.4	0.0	83.5	16.5	0.0	82.9	17.1	0.0	מתחרה	
71.6	22.2	6.2	65.5	30.2	4.3	61.6	33.9	4.4	70.7	21.6	7.7	68.8	23.9	7.4	סך כולל	32
39.5	41.1	19.4	35.7	52.1	12.2	26.0	62.0	12.0	30.0	44.2	25.8	28.3	53.6	18.1	משלים	
79.4	17.6	3.0	73.3	24.5	2.2	72.7	25.2	2.1	80.6	16.1	3.3	84.7	12.1	3.1	מתחרה	
13.1	26.3	60.6	11.4	26.7	61.9	11.3	28.1	60.6	10.8	28.3	60.9	10.9	28.3	60.8	סך כולל	33
13.1	26.3	60.6	11.4	26.7	61.9	11.3	28.1	60.6	10.8	28.3	60.9	10.9	28.3	60.8	מתחרה	
57.6	0.0	42.4	57.2	0.0	42.8	61.2	0.0	38.8	61.8	0.5	37.7	67.3	0.0	32.7	סך כולל	
99.4	0.0	0.6	99.7	0.0	0.3	99.4	0.0	0.6	99.8	0.0	0.2	99.4	0.0	0.6	משלים	35
56.0	0.0	43.5	56.0	0.0	44.0	59.9	0.0	40.1	60.9	0.5	38.6	66.9	0.0	33.1	מתחרה	
74.9	21.0	6.1	74.9	19.5	5.7	71.5	23.4	5.0	73.5	21.4	5.1	72.9	21.6	5.4	סך כולל	
96.0	3.4	0.5	95.0	4.4	0.6	95.9	3.3	0.8	93.0	6.2	0.8	94.9	4.3	0.8	משלים	36
65.9	26.4	7.7	68.4	24.3	7.3	65.5	28.4	6.1	68.4	25.4	6.2	67.3	26.1	6.6	מתחרה	
21.5	19.2	59.3	23.5	15.6	60.8	23.0	18.6	58.4	22.5	16.6	60.9	24.4	15.6	60.0	סך כולל	
19.7	27.6	52.7	20.2	25.3	54.5	19.6	27.6	52.8	19.4	25.8	54.8	21.9	23.6	54.5	משלים	37
22.9	12.8	64.4	26.2	8.0	65.9	25.4	12.0	62.5	24.9	9.3	65.8	26.5	9.0	64.5	מתחרה	

The exposure of the Israeli economy and its impact on the composition of imports 1988-2000

Abstract

At the beginning of the 1990s the Government of Israel reformed dramatically the system of customs duties on imports by reducing substantially all customs on commodities originating in the “third” countries (those which do not have a free trade agreement with Israel). The purpose of this study is to assess the impact of this reform on the level of the exposure of the economy. Since before the reform most of the duties were imposed on the competitive imports, competitive imports’ proportion of total imports is the best possible indicator for the level of exposure of the domestic production to competition of foreign products. The competitive imports are imported commodities that are produced in Israel as well, such as T-shirts and oranges.

The period of the research lasts from 1988 until 2000. This period can be divided into 3 stages: 1988-1991, 1991-1996 and 1996-2000. The first stage is a period before the reform when customs duties were high and other trade restrictions existed as well. The second stage is characterized by cancellation of other restrictions and an increase of customs taxes to help the domestic producers to reorganize their companies towards competition from abroad. During the third period most of the products were exposed to imports from the “third” countries and custom duties were cut drastically.

Our analysis was performed at two levels of classification. The first one is the level of commodities’ industry of origin. The second one is of commodities’ destinations: consumption, inputs and investments. Since the analysis for 1988-1995 was based on the Input-Output Tables (1988, 1995), it was possible to make more detailed division of the economic uses. As a result, more profound analysis was allowed.

The analysis showed clearly the increase of competitive imports’ proportion in the traditional industries, like textile and woods. At the same time there was an increase in the share of the imports destined to consumption as compared to other destinations. The latter implies the decline in domestic production. The imports for inputs decreased at absolute values as well.

The hi-tech and investment-intensive industries were influenced by technological changes and investment needs of relevant industries. The influence of the reform was undetected.

We want to thank Ms. Lea Rivkin for her devoted guidance of this project. The database prepared by Ms. Alla Kapchitz had helped us a lot. Ms. Simcha Bar-Eliezer, Ms. Luisa Burke, and Mr. Tom Caplan gave a good counsel. Mr. Mark Ziviak performed a quick and effective processing of the database. Ms. Rinat Dweck-Siksak edited the text. The input-output team made valuable comments.